

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NÁNDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SANDOR

MEGJEGYZÉSEK

Talán felesleges dolog is vitatkozni afölmilyen volt a nemzetiségek elnyomása a régi Magyarországon, mert ha volt is romlás, ez nem lehet jogforrás arra, hogy az időállamok is hasonló politikát kövesse. De mert éppen mégis ezzel szeretnékünk is minden panaszt elintézni, mondhat hát a régi magyar szolgabíró-uralom csínált, — a téma mindig új és eleven marad.

Gh. Sofronie nagyváradai Goidu-liceumi író cikke sodor bennünket megint e felé a kérdés felé. A cikk a nemzeti-párt nagyváb lapjában a Dreptatea-ban jelent meg és szerző a nemzeti demokrácia problémáját tárgyalja benne. Objektív és komoly írás ez mint minden, amit ez a felette képzett professzor ír. Nem foglalkozunk részletesen az egyes megállapításaival, amelyekbe pedig számos elméleti tévedések is csúsznak be. Azt írja, hogy egy országnak, amelynek népessége 80%-ban paraszt, csak demokráciának kellene lennie. Sofronie is, mint a legtöbb román publicista, a paraszttömegek létét eo ipso a demokrácia alapjának ismeri el, holott a szociológiai történetírás bizonyítja, hogy éppen a dúsan parasztlakta országokban tombolhat legerősebben a szpotizmus, amint ezt az orosz cárizmus éppen olyan ékesen bizonyítja, akár Ázsia szocializmusánál. A pártok és pártvezetők népeinek keserves sorsa. A demokrácia kifejlődése az ipari kapitalizmus nélkül el sem képzelhető. A dán kisbirtokos parasztdemokrácia a kereskedő- és tengerész-ország terméke. És hogy a paraszttömegek nem jelentik eo ipso a demokráciát, ezt fájdalmasan látjuk itthon Romániában.

De mindezt csak futólag jegyezzük meg, mert messze vezetne a demokrácia és a választójoggal megvitattása egy sebtiben készült vezércikk keretében. A mi figyelmünket Sofronie tanár vezércikkének következő mondata ragadta meg és késztette megállásra: „A Kárpátokon innen román-ságnak nem volt vezető nemzeti osztálya, a román-ságot elnemzetlenítették és megmagyarosították régi kiváltságok megvédése kedvéért, hiányzott az intellektuális rétege — ez csak később, a XVIII. és XIX. században jelentkezett — és ez a román-ság a jobbálysorsban tengődő parasztság vitalitásával őrizte meg Erdélyben és itt

a régi Magyarország szívében tradícióit és román nemzetiségét”.

Ez a néhány sor provokálja a mi megjegyzéseinket, amelyek nem tartanak tudományos alapozottságra számot, ami nem jelenti azt, hogy ne éreznők át, hogy igazak. Amint itt Sofronie úr mond, az sűrűn felbukkan a román sajtóban. Már magában a mondatban is éles ellentmondás üt ki, mert hiszen nehéz logikusan összeegyeztetni azt a tételt, hogy a román-ságot (tehát az egészet) elnemzetlenítették, megmagyarosították és mégis a jobbágyparaszt-ság megőrizte román nemzetiségét. Mert az tény, hogy a román parasztság megőrizte román mivoltát, de viszont akkor nem lehet igaz az, hogy elmagyarosították. Vagy kiforgatták nemzetiségéből és akkor el kellett volna román tradícióinak és nemzeti karakterének tűnnie, vagy megmaradtak hagyományai és nemzeti jellege és akkor nem lehet beszélni beféjezett elnemzetlenítésről.

Mi az erdélyi román nép tényleges elmagyarosításának tételét tagadjuk. Mert ha így volna, akkor az erdélyi és bánáti román nép millióinak szúi, érintetlen román-ságát nem találta volna itt az új impérium. Pedig itt találta nemzeti sajátosságban és erőben gazdagon, nyelvén teljes birtokában és így szembe kell szállani azzal az unos-untig hangoztatott váddal, hogy valóban elmagyarosították őket. Ha összehasonlítjuk azt a helyzetet, amelyben a világháború az irtékot találta — a hajdani milliókból maroknyi százezret, a többi mind angolá vált, továbbá a skótokat, akiket a brit szellem teljesen asszimilált, ha összevetjük a flamand és baszk törzseket, amelyek a francia tengerben úgyszólván teljesen felolvadtak és a Mistral költészete nem egyéb, mint egy haldokló nép múltjának visszasugárzása és ezzel szemben azt látjuk, hogy ezer év után Magyarországon találta a világkatakizma a tőkeket és a románokat milliónyi lélekkel szaporábban, mint ahogy kétszáz évvel ezelőtt itt éltek: akkor képet kapunk arról, hogy miként fest nyugaton az igazi elnemzetlenítés és milyen negatív eredményt ért el keleten a magyarosítás, amelyre ma is mint a kisebbség-ellenes politika jogforrására szoktak hivatkozni.

A magyar középosztály valóban arra törekedett a kiegyezés után, hogy existenciális pozícióját megőrizze. Birtokai elvesztése után hivatalokban húzódott meg. Ezeket a pozíciókat csak úgy tarthatta meg, ha a magyar nyelv dominál az állami élet minden megnyilatkozásában és a magyar nyelv uralma távol tartja a közhivatalokból a nemzetiségek fiait. Ez be is következett és ez késleltette a nemzetiségi középosztály kifordulását is. A magyar középosztály érdekeit a magyar közigazgatás fenntartása szolgálta, de viszont az érdekeivel ellentétben, hogy a nemzetiségek elmagyarosodjanak és hogy öntudatos középosztályuk bontakozzék ki. A probléma tehát így alakult ki: közigazgatás a nemzetiségek nyelvén, de ez esetben a hivatalok jórészt a nemzeti-iségi intelligenciával kellene betölteni, vagy megtartani a magyar közigazgatással együtt a pozíciókat, de ebben az esetben tért kell

engedni annak a politikának, amely a magyar nyelv terjedését hirdeti és sürgeti. A nemzeti felbuzdulás pszichológiai motorja különben is megszűnt az egységes magyar nemzeti állam fantómiát, de ezt nemcsak azért nem valósíthatta meg, mert lehetetlen volt, hanem mert ez az akkori birtokos-s hivatalnokparlament és az egész magyar középosztály boldogulásának kritériumaival ellenkezett is. Törvényeket hozott, amelyek biztosították a magyar intelligencia uralmát és elhelyezkedését az egész vonalon az állami gépezetben és amelyek természetesen elégedetlenségben tartották a nemzetiségeket de magyarrá nem varázsolja át őket. Itt van a magyar állam és a magyar intelligencia tragikumának magva. Mint Szegei Gyula Három nemzedék című művében jól disztigvál — Deák Ferenc már látta is ezt a tragikus összeütközést, az ellenmondásban rejlő veszedelmet és meg is alkotta az egységes magyar politikai nemzet fogalmát, amely dokumentálta az ő felfogását, hogy a magyar állam legfőbb politikailag domboríthat ki egységet, de nemzetileg soha.

Az 1866. évi nemzetiségi törvény után sűrűn hozták a törvényeket, amelyeket a magyarosítás koleritja jellemzett és amelyek akadályozták a nemzetiségi intelligencia elhelyezkedését és ezek sorában döntő szerepe volt a magyar nyelv kötelező megtanulásától szóló törvénynek, amely a közhivatalnokokra vonatkozott. Ezek a törvények azonban hatás nélkül maradtak a magyar nyelv terjedése szempontjából. A nemzetiségek sem magyarul, sem saját anyanyelvükön nem művelődtek. A magyar középosztály tűzőn-vízen való támogatása az egyik oldalon — a nemzetiségi tömegek könnyelmű és vétkes elhanyagolása a másik oldalon — ez a helyzet szignatúrája, amely nem változtatott, sőt amelybe jól beleillik az Apponyi-féle iskolázatási felbuzdulás is. Hogy közben tyűkszemléreldések, — amit Tisza István oly élesen kárhoztott — sikanériák, nemzetiségi érzékenységsértések és a homentés tőgájába burkolódzó osztályhatalmi urhatnamság provokálták a nemzetiségek elkecsereidését, ez nem jelenti azt, hogy a román tömegeket elnemzetlenítették, vagy elmagyarosították. Men-nél több román intellektuel tamult meg magyarul, annál nagyobb versenyt támasztott a közhivatalok betöltésénél és így körülbelül az volt a szituáció, hogy a sajtóban és a honatyák beszédében dühösen követelték a magyar nyelv tanítását a nemzetiségi iskolákban, tapsoltak a helységnevek elmagyarosításának és ehhez hasonló törvényeknek, de lényegben a magyar nyelv terjeszkedése a városok kivételével semmit sem haladt és az ipari centrumokban élő, vagy a felsőbb iskolákat végző románokon kívül a román nép milliói egy kukkot sem tudtak magyarul.

Paradoxonnak látszik, hogy a magyar nyelv kötelező rákényszerítésével a magyar nyelvű oktatás mellett távol tartották a román középosztályt a közpályáktól, holott azokon éppen a magyar nyelv tudása volt szükséges és holott azt lehetne mondani, hogy a magyar oktatás forszírozása éppen

azért történt, hogy módot adjanak nekik a nyelv elcsatolására. De viszont nem konstatahatjuk-e ma, hogy a román nyelv iroszított megkövetelése mennyire apasztja a közpályákon az erdélyi magyar intelligenciát és mennyire megnehezíti annak boldogulását? Lehet tehát azt állítani, hogy a román nemzetiséghez tartozó egykori magyarországi lakosok gazdasági és intellektuális boldogulása nehéz volt, művelődése visszamaradt, nemzeti érzékenysége sértéseket tünt el, de hogy elmagyarosodott, hogy nemzeti mivoltából kiforgattott, azt állítani képtelenség. A magyar társadalom nem nézett a dolgok mélyére, bohém volt, turáni volt, egymással torzsalkodott, megelégedett görögöttes iskolázattal al-sikerekkel, hazafias szónoklatok kéjes meghallgatásával, de hogy Erdélyben magyar falvakat nyel el a román ocean, hogy román bankok százával keletkeznek, hogy a gentry alól kicsúszik a föld és román pénzintézetek veszik meg, míg a gentryt benyomják egy szolgabírói állásba, hogy az államsegély révén ezer és ezer nemzeti népi iskola működött, az nem nyugtalanította, azzal nem tördött. Európa visszahangzott a románság elnemzetlenítéséről, közben idehaza a román tömegek egyre biztosabban és erősebben maradtak meg románoknak.

Bánffy Dezső báró képviselte a legszélsőbb sovinszta irányzatot, aki a mennél több magyar ember jelszavát hirdette, amiből Rákosi Jenő harmincmillió magyarjának délibája sarjadt ki. De Bánffy Dezső is ismételt Magyar nemzeti-ségi politika c. tanulmányában, hogy mindhiába volt a helységszervező, az állami anyakönyvi hivatalokról a magyar nyelv kötelező megtanulásáról szóló törvény, az eredmény egyenlő a nullával, a román tanítók és lelkészek nem tudnak magyarul, szász és magyar falvak elrománosodnak. A magyar nyelv mesierséges terjesztésének kísérlete — mióta a megalkuvó osztályszellem megnyirbálta Deák és Eötvös nemzeti törvényt (amelyt pedig meghozatalakor a román Mocsonyi és társai keveseltek) — meddő volt, aminek alapvető oka nemcsak az, hogy csak a kultura és a gazdasági fejlődés képes asszimilálni, de erőszak és irott törvény soha, hanem, hogy a magyar középosztály hirdette ugyan a nemzeti veszedelmet hozott törvényeket a magyar nyelv uralma érdekében, de nem tett érte komolyan a gyakorlatban, az e'ben semmit, mert a nemzetiségek elmagyarosodása a magyar középosztálynak nem is állott érdekében. A közigazgatást, a bíróságot, a közoktatást magyarra tették, de magát a nemzetiségi milliókat nem, legfeljebb távolartották és elidegenítették a magyar államtól.

Hogy a magyarosító tendenciától áthatott törvényhozás mennyire nem nemzetlenítette el a románokat, sőt mennyire fokozta a románság nemzeti rezisztenciáját és hogy az életben a magyarság mennyire nem vette komolyan eznek a törvényeknek az áthajszolását, bizonyítja a keresztnevekről szóló intézkedés. Az anyakönyvi törvény kapcsán előírják, hogy milyen keresztneveket szabad bejegyezni. Így akarták a magyar neveket mennél szélesebb rétegekbe beplántálni. Az eredmény? Ennek a naiv törvénynek a meghozatala óta nevezték el sürűben a román gyermekeket Coriolannak, Caiusnak, Trajának, a szerb gyermekeket Lyubomirnak, Szvetozárnak és a magyar társadalom fel sem vette a törvény ellentétes hatását, sőt magát a törvényt is régen elfelejtette.

A sovinszta magyar politikusok azért tovább hozták meg a céltalan törvényeket és akik jóhiszeműleg hittek a magyarosítás üdvös célzatában, nem látták meg, hogy

a nemzetiségek asszimilálása erőltetett iskolapolitikával, telepítésekkel különben is abszurdum és hogy az európai nacionalisták is csak addig lekesednek az asszimilációért, míg — más népek beolvadásáról van szó. A porosz junkerek hallatlan erőszakkal dolgoztak a poseni lengyelek elnemzetítésén. Csak erősen, csak ieszesen — ordították, energia és elszántság, nem pedig törvény és jog kell a lengyeleknek. De mikor Magyarországból Korn Arthur* nevű pangermán agitátor és később Korodi Lutz a magyar bíróság igazgatási pereit elől kimekülték Németországba, ott ugyanazok a nagyszajú porosz hazafiak ünnepezték őket a nemzeti eszme martíriáiként, akik a poseni lengyeleket vaskézzel akarták németekké átgúnyolni. A mi hurra-patriotáink nem mérték fel ennek az ellenmondó jelenségnek a fontosságát és tovább csinálják a hazafias tendencia kedvéért téves törvényeket még akkor is, mikor észrevehették már, hogy a román intellektuelek egyrésze ugyan kezd már tudni magyarul, a magyar városok románjai magyarosodnak, de maga a többmillió román nép fiai főzgyökerez, változatlan románok maradnak, akiket védnek a hegyek, véd az igénytelenség, véd a tömegek ösztöne, a zárt szociológiai csoportok páncélja és akiket soha de facto nem magyarosítottak el.

Hogy nálunk okszerű, rendszeres, eredményes és koncepciós magyarsítás nem volt — csak hangulatia, szalmalángból és az osztálypozíció megvédésére ment jóformán minden — legjobban Magyarország közlekedési politikája igazolta. Komoly német szociológusok rájöttek arra, hogy Schleswig-Holsteinban hiábavaló volt pénz és írási, sovinszta közigazgatás és iskoláztatás a maroknyi poroszországi dánok elnemzetítésére, mert sokkal többet ért volna, ha Schleswiget Hamburggal naponta ötször közlekedő olcsó gyorsvonatokkal kötötték volna össze, hogy a dán nép mennél sürűbben utazzék be a nagy német metropolisba, mennél többet tartózkodjék ebben az óriási német ipari és kulturális centrumban, hogy természetes úton sajátítsa el a német nyelvet. Magyarországon is semmibe vették a közlekedési vonalak kiépítésénél a magyarosítás szempontjait: a jobb vasut-vonalak a nemzetiségi vidékeket csak akkor érintették, ha fővonalak vezettek arra. A román tömegek mérföldekre estek a vas-

utól és hogy itt Bihar megyéből vegyük néhány példát, Biharfüred, Alsólugos, báród román parasztjai a katonai szótton kívül alig hagyták el életükben a vagy a járás területét, soha nem mentek a magyarosító erejű városokba és a magyar nemzet nemtörődőmsége, a magyarosítás természetes útjait és eszközeitől a közlekedési politikája következtül a román milliók érintetlenül és befolyanul őrizték meg nyelvüket, szokásaikat, egyszerűségüket és elpusztíthatatlan örökségeiket. Ahol a román paraszt ipari centrumokhoz közelebb jutott, ahol jobb úti közlekedési vonalai voltak — mint a vidéken és a Bánátnban, ott nagyobb is a románság jöléte, román középirtok román középkereskedő osztály fejlődött a magyar nyelv és kultura iránt (vagyis szász és sváb centrumok fektüdtek, úgy német nyelv és kultura iránt) nagyobb deklódés nyilvánult meg. Persze elmagyarsításról ezekenl se lehetett beszélni, mert asszimilációs erejű ipari kapitalizálódás hol a régi Magyarországon annyira ki fejlődhetett, hogy ilyen döntő hatást gyakoroljon még akkor sem, ha — miként Sobhyesen írja — az edélyi román nép den közepostályi híjján megfelelő politika vezetés nélkül állott is.

Ismételjük: ezek a fejtegetések nem masztanak igényt sem a széles tudományra, sem teljességre, csupán önkéntes adódtak ki belőlünk Sofronie tanár ciknek olvastára, mert nem tartjuk indokolást, azt, hogy a román nép elmagyarosítását elnemzetlenítését mint megtörtént tény végeletekig hangoztassák akkor, amugyanabban a mondatban a román tradíció és a román nemzeti jelleg megőrzését diktik fel és amikor Erdély három és fél román lakossága dűbörgő cáfolat arra, mha a magyar politika elmagyarosított volna őket.

Akar-e Ön ingyen chokoládét?

Ha igen, úgy vásároljon HOROV Színház-utcai Cukorka áruházának * nálunk Mikulás vásárára 100 lei értékű, alkinyen kap egy tábla finom chokoládét.

* A Hegedűs Hirlapiroda Menetjéi iroda telefonszáma 458.

A locarnói szerződést ma írják alá Londonban

A német kormány a héten beadja lemondását

Ma délelőtt 11 órakor Londonban a külügyminisztérium dísztermében ünnepélyes külsőségek között írják alá a locarnói szerződést. Az összes delegátusok, akik a locarnói tárgyalásokon részt vettek, ott lesznek ennél az ünnepélyes aktusnál, csak Mussolini fog hiányozni. A külügyminiszterek a díszteremben fognak felvonulni. A meghívott vendégeket, valamint a sajtó képviselőit külön emelvényen helyezik el és a szerződések aláírásáról filmfelvételt készül. A

delegátusok kedden délután kihallgatást jelennek meg az angol királynál.

Berlini jelentések szerint Luther cellár és Stresemann külügyminiszter Londonba utaztak. Velük utazott lord Alborn belini angol nagykövet is. Luther kancellár elutazása előtt a pályaudvaron megjelent a ságróknak kijelentette, hogy pénteken vissza Berlinbe, szombaton megjelenik birodalmi elnöknel, akinek beadja a egész kormány lemondását.

Apolló mozgószínház

Kedd, szerda, csütörtök, péntek

Az utolsó ember

Életkép 6 felvonásban.

Főszereplő a világ legnagyobb filmművésze: EMIL JANNIGS.

Ez a film törté meg az Amerikai filmhegemóniát.

Az újságírói Club diszelnökei

Országos Újságírói Egyesület kongresszusa december 6-án Nagyváradon
— A szász újságírói kar belépése Erdélyi és Bánati Népkisebbségi Újságírók Országos Szervezetébe

Az erdélyi újságíróknak nagyszabású ünnepet fognak lefolytatni Nagyváradon, december 5-én. Az ünnepségek abból az alkalomból lesznek, hogy az Erdélyi és Bánati Népkisebbségi Újságírók Országos Egyesületének választmánya döntötte, hogy ideit tisztújító közgyűlését december 5-én Nagyváradon fogja megtartani. Az egyesület Nagyvárad városi csoportja ezt az alkalmat fogja felvállalni arra, hogy a már miniszterileg engedélyezett Újságírói Clubot egyelőre szűk körben hagyassa az ideérkező kongresszus tagok és a bánati újságírói egyesületek kiküldöttjei, valamint a helyi hatóságok reprezentánsainak jelenlétében.

Az Újságírói Club felavatása

A Rimanóczy-szálló első emeletén két terem ünnepi szobát rendeznek, festenek már napok óta az Újságírói Club részére. Az újságírók a város közadakalmának akarnak egy olyan klubot létesíteni, ahol azt a kellemes káoszot ottthon találják, ahol az életre való különbözőségeik, amelyet napok óta nélkülöznek s ahol a szezon alatt találhat adhatnak egymásnak a társadalom urai csatlakoznak.

Az Újságírói Club diszelnöki tisztviselői tegnap délután Peredy György, Tabéry Géza és Katona János az Újságírói Egyesület nevében felkeresték Hanzu generális hadtestparancsnokot, dr. Regán Miklós prefektust és dr. Cziffra Kálmán főispánt, akik a felkerest tudomásul vették a diszelnökséget elvállalták.

Mivel azonban a klubot december 6-ára csak részben tudják berendezni, december 6-án csak a felavatás fog megtörténni, ellenben a nagyszabású megnyitást fényes ünnepség keretében, későbbi napra tűzik ki, de mindenesetre az a karácsonyi ünnepek alatt fogják azt megtartani.

A kongresszus vendégei

A kongresszus december 6-án, délelőtt 11 óráig lesz a Kereskedelmi Csarnok nagytermében, ahova — tekintettel arra, hogy nyilvános — szívesen látják és ezután meghívják a városi adakalmát is. Reméli az újságírói kar, hogy Nagyvárad urai és hölgyközönsége érdeklődni fog a sajtó munkásainak munkája és országos szervezete iránt.

A kongresszusra részt vesz Kolozsvár, Temesvár, Arad, Szatmár, Marosvásárhely, Brassó, Nagyvárad újságírói karának nagy része, akik a délutáni vonatokkal érkeznek Nagyváradra.

Meg fognak jelenni a bukaresti és kolozsvári sajtóegyesületek kiküldöttjei is, akik közül kiemelendők tartjuk Riuletti Constantin sajtóelnök, Mille Constantin, Costa Foru, Branisteanu érkezését. A kolozsvári román sajtóegyesületet dr. Bota György nagyváradai tanácselnök fogja képviselni. Bejelentette jövőreleti főigazgató fogja megmondani, Benedek Elek, valamint Krenner Miklós (Spectator), aki az egyesületnek ma is egyik alelnöke.

A szász újságírói kar belépése.

A kongresszusnak egyik legkiemelkedőbb, történelmileg fontos mozzanata lesz az a pillanat, amikor Neugeboren Emil, a szász publicisztika büszksége be fogja jelenteni a szász népkisebbségi újságírók egyöntetű belépését az Erdélyi és Bánati Népkisebbségi Újságírók Országos Egyesületébe. A temesvári német újságírói kar már tagja az egyesületnek és így a szászokkal együtt Erdély egész népkisebbségi újságírói kara egy vezetés alatt fog tömörülni.

A kongresszusra az egyesület meghívta katonaság, a megye és város notabilitásait is.

Diszelnöködés a színházban.

December 5-én, szombat este Gróf László színházgáto az érkező vendégek tiszteletére diszelnöködést fog rendezni a színházban, ahol a vendégeket Peredy György, az Országos Egyesület alelnöke fogja a vendéglátó nagyváradai újságírók nevében üdvözölni. Azután Gróf László üdvözlő a vendégeket, majd dr. Pál Árpád, az Országos Egyesület elnöke tart üdvözlő beszédet.

Vasárnap délelőtt 11 óráig a kongresszus fog lefolytatni, amely a késő délutáni órákig fog tartani. Estelelő tartják meg a clubavatást, amelyet bankett fog befejezni.

A felekezeti iskolák újabb veszedelme

A Magyar Párt kiküldöttjei tárgyalnak a kormányval. Azt hihetné minden magyar ember, hogy legalább az alku idején szünetelni fognak a kisebbségi oktatásra lesújtó rendeletek, hogy a látszat, a biztatás meglegyen egy belátásos korszak beköszöntésének. Angheliescu miniszter azonban nem pihen, úgy látszik őt nem heviti az, hogy Dacia és Constantinescu megbékítsek a magyar kisebbséget. A tordai közoktatási revizor ugyanis — és valószínűleg a többi tanfelügyelő is — az alábbi rendeletet közölte az egyházi hatóságokkal:

Van szerencsém értesíteni a közoktatásügyi miniszter 97.528—1925. számú rendelete értelmében, hogy a felekezeti iskolák épületei bérösszeg megtérítése nélkül is ki-

sajátítható állami iskolák részére, ha azok szabadon állanak.

Első olvasásra látszik, hogy ebben a rendeletben milyen veszedelmek rejlik. Az országban van nem egy felekezeti iskola, amelyben a tanítás ideiglenesen szünetel, ezeket most hataml szöveggel lehet venni. De az is megeshetik, hogy ha épületekre szükség van az államnak, különféle ürüggyel be fogják zárni az iskolát, ki fogják jeleníteni, hogy az iskola szabadon, üresen áll és teni, hogy az iskola szabadon, üresen áll és rális szabadsága és vagyonbiztonsága újabb válságba került, amelyben egyben minden reménységet szétfoszlat afelől, hogy a kisebbségi kérdés enyhébb kezelésére komolyan lehet számítani.

Madas István emléke és a nagyváradai közönség

Még nem domborult fel a hant Madas István koporsója fölé, még alig oszlott szét a közönség a sírörög körül, mikor az elhunyt felejtetetlen művész barátai és tisztelői közül néhányan megjelentek Hanzu generális előtt és engedélyt kért arra, hogy a város társadalma összefogva tarthasson s azon megindítsa azt a mozgalmat, amely mindenkinek a szívében él, hogy a tragikus sorsú színésznek árvajáról törtenjen valamelyes gondoskodás. Olyan gondoskodás, amely méltó az elhunyt, aki még ma is közöttünk élhetne gyermekeit, nejét szíven tartva a maga egyszerűségében is ideális családi életet, ha mint a katoná nem maradt volna minden figyelemzetes ellenére legnagyobb szerelmén és kenyéradóján a színpadon.

Erdély egyik legnagyobb, legnagyobb, legnagyobb színészéül a színpadon fejezte be életét s amint nincs szem miatta könny nélkül, épp úgy nincs szív, amely ne gondolna arra, hogy kötelessége van a város minden tagjának az elhunyt színésszel szemben.

Halála előtt néhány perccel még ép félkarjával magához ölelte kis fiát és feleségét, kétségbeesett erővel szorítva elhallgató szívéhez, s míg könnyeinek zápora hullott a gyermek fejére, hörögve tört föl az agyát tépő gond szava: — Mi lesz belőled drága Lacikám... — Még néhány perc — s a síró szemem megállott a könny és elhallgató szívé...

De az utolsó dobbanást éreztük mi, akik csak egyszer hallottuk őt a színpadon s az utolsó rezgés végig rezgett a mi lelkünk hurján is és éreztük a köteles örökség tudatát azzal az emberrel szemben, akinél nagyobb kinnal, nagyobb fájdalommal ritkán ad az Isten utolsó órákat, mint amit Madas Istvánnak kimért.

Megalakult a Madas-bizottság

Vasárnap délután 4 óráig a Kath. Kör földszinti termében többen gyűltek össze a lapokban közzétett felhívásra. Peredy György újságíró ismertetve röviden az összefogás célját és hogy Hanzu generális az ő kérésére a legnagyobb megértéssel és hálára kötelező jóindulattal engedélyezte az értekezletet. Felmutatta a már kinyomtatott íveket, amelyen ez áll:

Madas István emlékének.
„Szív küldi szívének szívesen”

Az értekezlet tagjai Peredy indítványára megalakították a Madas-emlékbizottságot és elnökké Kelen Béla bankigazgatót, pénztárossá Demetrovits Jenő bankfőtisztviselőt, ellenőröké Mikló Bélát és Tátray Gusztávot választották meg. Az akció egyik irányítója Peredy György marad.

A bizottság tagjai: Dr. Fried János, Guttmann Miklós, Lobermayer Gyula, Patzkó Elemér, Körösy Juci, Baris József művezető, Szegedi János mázoló, Vértés Armin kereskedő, Vargháné Sulyok Ica, dr. Kacziány Kálmánné, dr. Kassay Kálmánné, Peredy Györgyné, Vasas Istvánné, dr. Kovács Gyula fogorvos, Szlafkay Rózsa, Fábán Józsefné, Huzella Ödön, Marton István, Mezey Sándor, Erdős Iván, Jósika Mici, Deutsch Rózsi, valamint az összes nőegyletek elnökségei és választmányi tagjai. Az összes színművészek és újságírók.

A Kath. Növédő teája Madas emlékére

A Katolikus Növédő Egyesület elnöke, dr. Kassay Kálmánné bejelentette, hogy szombaton,

december 5-én délután az egyesület Madas emlékére nagyszabású tea-délutánt rendez a Royal-büfében, ahova ezután hívja meg az összes nőegyleteket s a város közönségét és ifjúságát. A befolyó jövedelem a Madas-alapra megy.

A színház Madas István emlékére, illetve alapja javára gyönyörű matiné fog rendezni a színházban a város művelődő és művészadalmának bevonásával. A matiné megjelenésében az igazgató mellett részt vesz Guttmann Miklós zongoraművész is.

Lobermayer Gyula karmester bejelentette, hogy az Acélhang karácsony első napján tartandó hangversenyének tiszta jövedelmét juttatja az alapra.

Sportünnepség a Madas-alapra

Mikló Béla, a Törekvés sportegyesület nevében bejelentette, hogy nagyszabású sportünnepséget fognak rendezni a Kath. Körben a Madas-alapra.

Nagyszalontán, Madas szülővárosában mozgalom indult a Madas-alaphoz való csatlako-

EMIL JANNINGS

a legnagyobb német filmművész

Emil Jannings

játssa az **Utolsó ember** címszerepét

Az utolsó ember

c. filmnek, az egész világon elismert nagy hírneve van

Az utolsó ember

című hatalmas film az első, amelyet Amerika a háború óta befogadott.

Az Apolló mozgó

át sa az **Utolsó ember** c. hatalmas filmet 1925 december 1—4-ig

zásra, gyűjtésre, ugyanígy Belényesen is, ahol a művész a múlt vasárnap utójára játszott.

Minden adományt naponta nyugtáznak

Az értekezlet kimondotta, hogy minden adományt naponta fog nyugtáztatni a hírlapokban. Weiszlovics Lajos még a temetés alatt 5000 leit adományozott. Fábán Józsefné varrónő (Str. Reg. Ferd. 15.) felajánlotta az árva gyerekek esetleges varratását és 100 leit adományozott. A pénzügyminiszter Demetrovits Jenő ur címére Agrár Takarékpénztár (Reg. Ferdinand 10) küldendő.

Tomescu vezérinspektor megkezdte vizsgálatát a város-házán

Megírta a „Nagyvárad”, hogy szombaton ideérkezett Tomescu belügyminiszteri vezérigazgató. A magasállású miniszteri tisztviselő a városi adminisztráció felülvizsgálására érkezett Nagyváradra és mintegy tíz napig marad Nagyváradon.

Vasárnap reggel már megkezdte a vizsgálatot a belügyminiszter megbízottja Bucico dr polgármesternél és dr Vostinar János főjegyzővel tárgyalt hosszasan. A vizsgálat anyagáról nem kívánt nyilatkozni az inspektor, annyi azonban kiszivárgott, hogy a helytelen városi gazdálkodásról tájékozódott és egyenesen a belügyminiszternek fog beszámolni.

A belügyminiszteri igazgató — mint értesülünk — még tíz napig marad Nagyváradon. Inspekciós utján dr Bucico polgármester kíséri, aki megadja a szükséges felvilágosításokat.

Hólabda-ozsonnák a zsidó aggók háza javára

Az irgalom és az elhagyottakról való gondoskodás jegyében határozta el az aggók háza vezetőbizottsága a hólabda-ozsonnák. Nagyváradra az idén először kerül az a jótékonyági rendszer és az intézmény költségvetésére, élen az agilis és fáradhatatlan Arató Ferencnével, megindították a héten a mozgalmat, hogy a nagyvárad zsidó asszonyok és leányok folytassák a jótékonyt, amely ezen a módon kevés áldozatot kíván a háziasszonyoktól, szórakozást nyújt a családok otthonaiban és végül eredményében szép anyagi sikert hozhat az arra nagyon rászoruló aggók házában. Sok fáradság, támogatás kényszerített öreg ember vár a belögdására, így hát a mozgalom nagyon is megérdemli a legszélesebb körök figyelmét. A héten négy uriaszony kezdte meg az ozsonnák rendezését: Arató Ferencné, Vajda Sándorné, dr Erdélyi Miklósné és dr Retti Ignác né is szép sikerrel. Bizonyára mindenkihez eljut a következő szövegű meghívó:

„A nagyvárad i. sz. hitközség felügyelete alatt működő zsidó aggók háza a hólabda-rendszerű ozsonnák megtartását határozta el.

A rendszer abban áll, hogy egy-egy háziasszony 10 ismerőst teára vendégül hívja és a meghívottak mindegyike a következő ujjab 5—10 ismerőst hívja ozsonnára.

Egy-egy ozsonnán résztvevő vendég 20—20 leit fizet le az aggók háza javára.

Betartandó szabály, hogy teán és vajaskenyeren, vagy e helyett kávé és kalácsoson kívül az ozsonnát rendező háziasszonyok az ozsonához mást nem adnak.

Tízlelettel meghívom önt lakáson folyó hó... délután... órákor megtartandó ily tea-délutánra. Szíves üdvözléssel viszontulok.”

Az ozsonnákat önként rendezni akaró hölgyek ilyen szövegű és felbélyegzett meghívókat a Prinfut Carol- (Szilágyi Dezső) utca 11. sz. hitközségi irodában kapnak.

Olcso karácsonyi játék vásár a DOR-ban. Colca Reg. Ferdinand 16.

Rémcs öngyilkosságot

köveinek el
patkányai,
ha megveszi

Radió

huskivonat-patkányirtószert.

Kapható minden patikában és drogeriában.

Yus-Hi

Pompás, új operettet mutatott be a színház szombaton este igen nagy siker mellett. Az operett librettójában, de zenei motívumaiban is kisse emlékeztet a Pillangó kisasszonyra. A rendezés azonban távolról sem jelenti azt, mintha akár a szövegíróból, akár a zeneszerzőből hiányzanék az invenció. Sőt. A Yus-Hi elejétől végig frappáns, új helyzetekben bővelkedő s kellemes muzsikájú színpadi mű.

A szombat esti bemutató sikerét Nagyváradon mégis inkább a kifogástalan előadás, mint magának a darabnak belső értékei döntötték el. Gaizler Lola, a kivételes tehetségű énekesnő állott a siker központjában. Az ő igazán nagyértékű produkciói s Páger Antal elsőrendű játékai adták meg a Yus-Hi-nak minden színt, hangulatot. Rajtuk kívül Pogány Janka, Tompa Béla, Stoll nyújtottak élvezetes alakítását. A bemutatót Hetényi Elemér rendezte kifogástalanul.

Feltűnést keltett a bemutatón Páger Antal pompás sportruhája. A sokak által megcsodált elegáns ruha Lebovits Rudolf és Fia cég ural szobaszatában készült.

Egy öngyilkos urileány cselekedetét néz a magyar honvédelmi miniszter

Budaestről jelentik: Két nappal ezelőtt a Bajnok-utca 16. számú házban halva találták S. Irén tisztviselőt. A fiatal nő a szoba padlóján feküdt holtan, mellén egy kis pörköltsé hely volt, a szív fölött s mellette revolver hevert. Megállapították, hogy S. Irén több mint 24 órája feküdt holtan a lakásán.

Az öngyilkos leány több levelet hagyott hátra s ezek között a levelek között egyet gróf Csáky Károly honvédelmi miniszternek címzett. Elmondja ebben a levélben az öngyilkos, hogy az impériumváltozás után repatriált Budaestre és a Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél foglalt állást. Alig jött fel a fővárosba, rokonainál megismerkedett a honvédelmi minisztérium egyik tisztviselőjével, aki két évi udvarlás után házasságot ígért neki. Völegénye már lakást is bérlet számukra a Bajnok-utca 16. számú házban és a lakst be is bútorozta. A bútorvásárlás azonban hitelbe történt s a völegény egyszer csak beszüntette a részletfizetést, a háztartási költségeket sem fedezte.

Ezután elmondja a ma már halott urileány a miniszternek, hogy egy napon levelet talált völegénye zsebében és a levélből megtudta, hogy völegénye egy nagykorúsi gazdaleánnyal akar házasságot kötni, hogy ötszáz millió kártyaadósságát kifizesse. Felszólítására — írja tovább a leány — völegénye azt ígerte, hogy félévi házasság után majd elvállik a gazdag nagykorúsi leánytól és akkor majd vele szemben beváltja házassági ígérteit. Ezek után azonnal végzi levelet a szerencsétlen S. Irén, aki már áldott állapotban volt, hogy erkölcsi érzése nem engedi meg, hogy egy más nő rovására fogadjon el völegénye házassági ígérteinek beváltását. Noha a leány a levelet nem küldte el a miniszternek, öngyilkossága után édesapja gondos-

kodott arról, hogy az a miniszter kezébe jöjön s a hűtlen völegény részéről késő elégtérje a halott S. Irén.

Négytízmilliárdos vámcsanak Budapesicn

Budaestről jelentik: Két évi nyomozást tegnap letartóztatták Budapesten Rose Jenő igazgatót, a Spedició r.-t. társulajdonosát, valamint a cég vámolási tisztviselőjét, István. A letartóztatottak súlyos csalásokkal vádoltak el a fővármivatalban. A család úgytént, hogy a Spedició r.-t. a Dunagőzhajó társaság állomására és egyéb helyekre árukat elvámolásra elvállaltak. A nagymennyiségű árukról vámoletakat állítottak ki példányban, vámszemlélt kérték az áru után azzal az ürüggyel, hogy a fővármivatal elintézi az előjegyzést, átvették a vámoletakat, azokkal elmentek a vámvivatalba s ott senketlen szoba elégyedtek a hivatalnokokat. A míg egyikük lekötötte őket társalgással, másik óvatosan rányomta a vámoletakra a vámvivatal bélyegzőjét, amely szerint elmentek a vámoletjegyzést s így az áru kiadvá vált. Ezen uton hatalmas összegeket szedtek. Később már nem is lopták okmányait a hivatal eredeti bélyegzőjét, hanem készítették maguknak hamis gumibélyegzőt.

A nyomozást végző detektívek megállapították, hogy több mint négy milliárddal kártották meg a kincstárt.

Harisnya, keztyű, selyemsál nagy választékban Szencski Miklósnál, Nagy-passage

Gumiharisnyák, sérvköltők, hasköltők „Mugica” Str. Nicolae Iorga (Zöldia-utca)

* Lakodalmi tortákat Schwimm-rendeljen.

* 1926. évre szóló Ügyvédi hatánapló kapható a Hegedűs Hírlapirodában Ára 400 lel.

Tízezer példányban jelenik meg a

NAGYVÁRAI

közel 200 oldalas új

NAPTÁRA

Ezt a naptárt mindenki megkapja ingyen, aki

NAGYVÁRAD-ON állandóan olvassa.

Hirdetéseke

a naptár részére felvesz a Kiadóhivatal és a Rudolf Moss hirdetési iroda, B-dul Regel Ferdinand (Rákóczi-ut) 14. sz.

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Ma kedden, 5, 7 és 9 órákor

PERDITA

Boccaccio után 7 felvonásban.

A főszerepben:

Berhardt Goetzke, Werner Krauss, Xenia Desni, Hanna Ralph, Ivy Duke, Lionel Barrymore.

Jön: a Jön: a

Botrány

Rod la Rocque és Glória Swanson

Saporították a pénzügyi tisztviselők létszámát

A nagyváradai pénzügyigazgatóság ügyeire ellen nemcsak a közönségnek, hanem a pénzügyminiszternek is kifogása van. Különbösen a nyugdíjazások lassúságát nehezteli a miniszter, viszont a pénzügyigazgatóság nyugdíjosztálya olyan kevés tisztviselőből áll, hogy az eléje kerülő nyugdíjlevelekből naponta alig tud feldolgozni 4-5-többet. Mihaileanu pénzügyi főfelügyelő részvételével egy próbálást tartott a nyugdíjbizottság Stancescu Stefan elnök vezetésével, jelen volt Dr Popa György királyi közjegyző és Tempelmann József alispán, előadó volt Rátz Ferenc főrácsos. Kiderült, hogy egy-egy nyugdíjlevél rendbeszedett iratainak felülvizsgálata hűgig tart s egy nap négy ügynél többet nem lehet véghatározattal ellátni, a többi süzött ügyet tehát el kellett halasztani.

A pénzügyminiszter erről értesülve, meglehetősen felhívta a pénzügyigazgatóság vezetőjét, hogy a hivatal tisztviselőinek számát állapítsa meg. Már most kijelentette a miniszter, hogy a nyugdíjosztályba három tisztviselő alkalmazandó s a többi helyeinek is felelődni a tisztviselők létszáma. Minél fogva a most lassan folyó ügyvezetés gyorsabb menetelére lehet kilátás, különösen akkor, ha a tisztviselők fizetését megfelelően emeli a miniszter, mert akkor az anyagi gondoktól felszabadult hivatalnokok jobban nekiláthat az ügyek gyors elintézésének.

A fizetéseket az új költségvetés anyagián fogja megállapítani és pedig a nagyobb rangosztályoknál az 1914. évi fizetés 2-szeresében, a kisebb rangosztályoknál az 1914-es fizetés 24-szeresében.

K. Baranyai Jolán hangversenye

Még csak elején tartunk a hangversenyszorozatnak, még nem jutottak el hozzánk a világító művészek, de máris olyan magas nívó, hogy megelégedünk, a hangversenyről kell megemlékeznünk, a művészen nem sokszor lehet részünk. A családi viszonyai folytán ideköltött, de kvalitásai alapján világszerte predesztinált nagyszerű operanekeső, K. Baranyai Jolán tartotta szombat este egyetlen hangversenyét. Sajnos, operaelőadások hiányában már csak hangversenyek erejében élvezhetjük és ünneplhetjük rendkívüli művészetét. Pedig minden nap, minden nap vesztés az művészet s a művészet kedvelőkre, amelyen ez az istenadotta hang meg nem csendül. Istenadotta hang, amelynek szébbet, értékesebbet alig hallottunk valaha. Olyan hang, amelynek élvezetéhez nem kell szakértelem, amelyet nem a kicsiszolt iskolázottság tesz értékesé, hanem amely a fülön át egyenesen a szívbe markol s a művészetért csodálatát kelti fel, addig a laikusnak is a legértékesebb, legintézetesebb, öntudatlan élvezetét nyújtja. Csengése meleg és egyben ragyogóan tisztá, rendkívül széles skálája minden részében egyenletesen erős és egyforma könnyed s ami a legértékesebb: mindig és mindenütt természetes, sohasem érez rajta a hallgató mesteriséget, erőltetettséget, olyasmint, amiről gyakorlatlanabb fül is csalhatatlanul észreveszi, hogy azt nehéz tanulással kellett elsajátítania. A Baranyai Jolán virtuozitása olyan, mint a fülemilé: úgy érz, hogy azt nem is tanulta, hanem veleszületett. Olyan hang ez, amely egyformán megragadja a legmagasabb zenei szférákban élő világvárosi hiperkultúrembert és a csupán a saját kezdetleges dalait ismerő népi fiát. Ha a családi tűzhely nem kötné s egy élelmes impresszióra akadna, hamarosan visszhangoznék nevétől a két kultúrvilág részé.

Műsora olyan gazdag és sokoldalú volt, a melyet csak ő tud produkálni. A Lucia nagyon nehéz koloratúr-áriájával kezdte és Wagner Polygón Hollandiának drámai accentusokkal telt balladájával végezte. Közben egy Rossini, egy Weber s egy Isouard koloratúr-ária, Cavadia, Grieg, Dienzl, Donizetti, Bizet és Lavotta dalai

és áriái váltakoztak. Valamennyivel egyforma frenetikus hatást ért el, úgy, hogy nem tudjuk megállapítani, melyik tetszett a legjobban. Az előkelő közönség elhalmozta a művésznőt elragadtatása jeleivel.

A zongoránál Mandel Ilonka mutatkozott be, mint rendkívül figyelmes és alkalmazkodó kísérő, akinek nagyszerű technikai felkészültsége és biztos muzikalitása jelentékenyen hozzájárult az énekművész páratlan sikeréhez. A jó zongorakísérő ritka és éppen azért különösen

a zeneértők és az előadó művészek nagyra becsülik. Mandel Ilonka pedig határozottan igen jó kísérő, akire a legkényesebb igényű, legszebb művész is nyugodtan támaszkodhatik. Önálló számú Liszt gyönyörű Cantique d'amour-ját adta elő nemes érzéssel, finom kidolgozással s egyben meglepő erővel. A közönséget teljesen meglepte a szokatlanul értékes produkció s percekig tapsolta a fiatal művésznőt, akinek még sok sikere lesz a hangversenydobogóban.

Dr. K. J.

A Habsburgok restaurálása a szkupstinában

A belgrádi Rjecs írja: A költségvetési provizórium tárgyalása alkalmával a szkupstina mai ülésén Pribicevics a kormány külpolitikai kájának bírálata közben a következőket mondotta:

— A külügyminiszter úr még mindig nem válaszolt a Habsburgok restaurálására irányuló magyarországi mozgalom tárgyában két héttel ezelőtt hozza intézet kérdésre. Krisogono képviselő interpellációjában — mondotta Pribicevics — megkérdezte: vajon a kormány még mindig ugyanazon a nézetben van-e, mint három évvel ezelőtt, amidőn a Habsburgok restaurációját casus bellinek tekintette?

— A Habsburgok restaurációját — úgy mond — semmiesetre sem lehetett megengedni, mert ezáltal megerősödtek volna az imperialisták és legitimisták körök, amelyek nem tanultak a múltból, hanem mintha átaludták volna nemzetük történetét, még ma is remélik, hogy Szent István koronájának integritása helyreállítható: Ma is úgy látjuk, hogy a mozgalom növekedésben van, ezért szükséges, hogy a kormány a mozgalmat figyelemmel kísérje. Kíváncsán volna, hogy a külügyminiszter úr erre a Közép-Európa népeinek békés fejlődése érdekében föltett, kérdésre mielőbb válaszoljon.

Párizsból jelentik: A »Temps« foglalkozik azokkal, a sajtóban már többször közöl megállapodásokkal, amelyek Rupprecht bajor trón-

örökös és Vilmos volt porosz trónörökös között létrejöttek.

A cikk részleteket sorol fel az úgynevezett mondsee-i megállapodásból, amelyet gróf Almeida kastélyában kötöttek és amelyben elhatározták, hogy a bajor trónörökös végleg lemond a német trónról. Kárpótulás minden tekintetben támogatni fogja őt Vilmos porosz trónörökös a bajor és osztrák trónra tartott igényeiben.

Ami Ausztriát illeti, mondásai megállapodás nem dönt véglegesen, mert még nem biztos, vajjon Ausztria önálló állam lesz-e, vagy hogy Tirol, Salzburg és Vorarlberg Bajorországhoz kerülnek-e.

Néhány héttel ezelőtt — így folytatja a Temps cikke — ezeket a megállapodásokat Izabella főhercegnő, Albrecht főherceg és Vilmos porosz trónörökös megbízásából egy hölgy, akinek nevét a cikk nem említi, új megállapodásokkal egészítették ki. E megállapodások lényege, hogy Albrecht főherceg lemond az osztrák trónra való igényeiről, de a lemondás csak akkor válik érvényessé, ha magyar királyiá koronázzák.

A Temps cikke, amely Bécsből van keltetve, így végződik:

— Kijelentettük előttünk, hogy ezek az információk olyan forrásból származnak, amelynek jóhiszeműsége és szavahihetősége minden gyanúsításnak és minden cáfolatnak feleltel áll.

A ref. egyházközségi választások eredménye

A nagyváradai református egyházközség elhatározta, hogy a presbiterok számát 48-ról 60-ra emeli s ehhez képest 12 új presbiter választ és pedig hatot Olasziban, kettőt Ujvároson, négyet Velencén és az elhaltak helyébe is választottak tagokat. Ezenkívül megválasztja a közgyűlési tagokat és a presbitereket.

A választás minden körülményben megtörtént s tegnap hirdették ki az eredményt.

Olasziban presbiterek lettek: Papp Sándor pü. tanácsos, Sályi József magántisztviselő, dr Sebes Lajos orvos, Agárdi István mészáros, Bérés Károly nyomdatulajdonos, Bodó Imre posta-al-tiszt, Hajdu György magántisztviselő, Haró Zoltán banktisztviselő, Kágyi Lajos nyugdíjas, Szilágyi Lajos ny. postás, Kiss Antal főraktárnok, Takács Endre hentes.

Ujvároson presbiterek lettek: Deczki Sándor csizmadia, Lucskai Gyula hentes.

Velencén presbiterek lettek: id. Nagy Zoltán Hangyatisztviselő, Keresztessy Károly fodrász, Péntess József ácsmester, Tóth Zsigmond irodaszolgá.

Olasziban pötpresbiterek lettek: Dugrét Lajos tisztviselő, Sebestyén Gyula háztulajdonos, Kenez András mernök, Száva Antal törv. tisztviselő, Incze András főmozdonyvezető, Könyves Ferenc magántisztviselő, Bányai István gazdál-

kodó, Szabó Gyula tisztviselő, Báthory Ferenc tanár, Cséki Sándor vasutas, Csász József m. tisztviselő, Czina György gazdálkodó, Danielovics Sándor gazd., Fráter Barnabás ny. alispán, Döge Lajos törv. szolgál, Gazdag Sándor pintér, Jeney Rezső fakereskedő. Közgyűlési tagok: Berke Péter vasutas, Budó Zsigmond bogdás, Kecskeméti István vendéglős, László József szőlőtulajdonos, Nagy Gyula vasutas. Pötpresbiterek Ujvároson Király Károly postás, Nyerges Sándor lakatos, Pólya Sándor építész, Saja Imre hordár, Simándy István ácsmester, Szabó Lajos Hangyatisztviselő, Székely Sándor mernök, dr Szőke Ferenc orvos, Szondy Sándor nyugdíjas, Szűcs Mátyás postás, Tivadar József asztalos, Török Győző nyug. v. felügyelő, Trombitás Gyula raktárnok, Vajna Jenő mag. tisztv., Vizi János mernök. Közgyűlési pöttagok: Nagy Sándor fodrász, Mozsik Albert gazdálkodó, Ravasz Miklós raktárnok, Szabó László vasutas, Tóth József főmozdonyvezető. Pöttagok: Hajnal József kereskedő, Szentpály Gyula m. számvető, Török Károly postatiszt, Szabó Gyula tisztviselő, Jakab Imre szőlőtulajdonos, Bódis Ferenc ékszerész, Tóth Dániel főmozdonyvezető; Ujvároson pötpresbiterek: Fazekas Zsigmond bérkocsitulajdonos, Fenesi József főmester, Vass Károly tisztviselő. Közgyűlési pöttagok: Harmathy István m. tisztviselő, Kiss B. László m. tisztviselő, Borsy Géza vendéglős, Ertsey Lajos kereskedő, Velencén: Kiss Ferenc vasuti tisztviselő, Herczeg János ügynök, Boros Mihály fazekas,

HUZELLA és PFAFF cég

összes árucikkeit

mélyen leszállított árban

árusítja!

Támás Lajos cipész. Közgügyiési póttagok: Biro Albert háztulajdonos, Elek Sándor vill. kalász. Laczka Lajos tisztv., Lehoczky József tanár, Herczegh Antal lakatos, Mészáros Lajos lakatos. Közgügyiési tagok: Kiss Kálmán vasuti tisztviselő, Herczegh József ügynök, Boros Mihály fazekas, Tamás Lajos cipész, Czirják Zsigmond tisztviselő, Piko János mérnök, Róza Sándor nyugdíjas, Pakó Balint asztalos, Sós István villany-szerelő, Szűcs Gyula szíjgyártó, Szilvási István fodrász, Török Sándor lakatos, Fazekas Zsigmond bérkocsitulajdonos, Fenesi István fürdőmester, Vass Károly tisztviselő, Fazekas Lajos pék.

Hegyesi Mari meghalt

Budapestről jelentik: Szombaton este 11 órakor meghalt Hegyesi Mari, a Nemzeti Színház művésznője.

Hegyesi Mari több évtizedre visszanyúló és sikereiben gazdag pályafutásának egyik legegzebb periódusa Nagyváradra esett. A kilencvenes évek végefelé volt az elhunyt nagyművész nő a nagyvárad színházának dédelgetett kedvence. Művészi képességein kívül nagyban segítségére volt Hegyesi Mariának híres szépsége és eleganciája. Hegyesi Mari 1863-ban született Páduában és 1878-ban kezdette meg színészkedését. Huszonhétéves korában vidéki sikerei Budapestre lendítették fel a Nemzeti Színházat, melynek attól kezdve rövid megszakításokkal állandóan tagja volt, 1914-ben pedig görögös tagja lett. Hegyesi Mari az utóbbi időben sokat gyengélkedett, súlyos vesebántalmak kínozták, de azért lelkiismeretesen eleget tett hivatalának. Legutolsó nagy szerepe Herczeg Ferenc darabjában a „Hid”-ban volt és a művész nő ekkor talán legnagyobb sikereit aratta, amik az utóbbi időben érték. Már a „Hid” főpróbáján rosszul érezte magát, de csak 2 nap múlva sietett bajjával az orvoshoz. A hatvanhárom éves nagybeteget művésznőt kezelő orvosa sürgősen beszállította a Korányi-klinikára, ahol az orvosok első pillanattól megállapították, hogy betegsége igen súlyos természetű. A művész nő maga is érezte, hogy állapota veszedelmes és azért meglelte utolsó intézkedéseit.

A Korányi-klinika orvosi az első napokon mindent megkísérlelt Hegyesi Mari megmentésére, azonban csakhamar látniuk kellett, hogy az orvosi tudomány már nem segíthet rajta. Ettől kezdve az orvosok minden törekvése arra irányult, hogy a beteg számára minél könnyebben elviselhetővé tegyék sorsát. Allandóan kámfor és morium inekciókkal próbálták meg fájdalmait csillapítani, a beavatkozás azonban sikertelen maradt, mert Hegyesi Mari fájdalmai rettenetesesek voltak. Szombaton betegágyához kérte Hevesi Sándort, a Nemzeti Színház igazgatóját, akivel temetésének legapróbb részlete is megbeszélte. A haldokló művésznő arra kérte Hevesi Sándort, hogy temetését minél egyszerűbbn rendezzék meg, nehogy sok költségeket okozzon.

Hegyesi Mari pályafutása egészen jellegzetes művészi pályafutás volt. Már első föllepésén feltűnő sikerek kísérték. Ezek a sikerek akkor részben kibontakozó és ígérgettel teljes művészetének szolgálták, és ezzel egyenlő érdeklődés kísérte megjelentésének feltűnő értékeit. A ritka és kiváltságos szépségek közül való volt, nem obligált és nem konvencionális szépség. Az előkelő bájnák komoly és meghatározó finomságai szolgáltak meg egyéniségében és elérhetővé tették, hogy előkelő művészek versengtek kegyéért, hogy ezt a sépséget az ecset, vagy a rajzok eszközeivel megörökítsék. Mindenki emlékeztében áll még Inocentnek Madonna képe Ignótus szépséges versének a Mater Dolorosának illusztrációja, amelynek modellje Hegyesi Mari volt. Szinte természetes, hogy művészi pályájának első részét e szépség determinálta, ez határozta meg szerepkerét és az utat, amelyen járnia kell. Első legnagyobb sikerét Ibseu Vadkacsájában aratta s attól kezdve a közönség szeretete mindvégig útján kísérte a művésznőt. Második férje Kafka László államtitkár két évvel előzőlt halt meg s a művésznő gyöngélkedése azóta vett komolyabb fordulatot. Hegyesi Mari első férje Kiss Mihály, a nagynevű énekes színész volt.

Női karbantartó

mosi vásároljon
mosi olcsóbban vásárolhat
mosi a választék nagy

NEVESI női divatáruházában

Str. Nicolae Jorga (Zöldfa-utca) 8.

A hindu khânok hangversenue

A Kath. Körnek tegnap érdekes, exotikus vendégei voltak a két indus énekes személyében, kik eredeti nemzeti hangszereiken saját kísérőetükként hallatták – túlnyomó részben a népelekből fakadó – dalokat, a szerelem, a tavasz dalát, azonfelül Brahmán s klasszikus jellegű észak s déln-diai dalokat, végül perzsa dervisdalokat.

E dalok némelyikéből teljesen hiányzott az exotikum sajátos aromája s hangzatukban erősen hasonlítottak a gregorián énekekhez, de a vidéki zsidókantó kántáló szótárhoz is. Az indus művészi produkcióknál három hangszert használtak: fűszájtak a magudin (gitár) és a hegedi állítólag ósén, a szerinda, másnéven ravanstrón-on és egy miniatűr timpánszerű, hiányosan hangolt ütőhangszeren.

Az apró szünetekkel közel két óráig tartó – bár feltétlenül tanulóság és igen érdekes – produkciók azonban a jelen voltak figyelmét és türelmét erős szulpróbára tették. Mert – mi tagadása benne – lársztó is volt egy kissé, minek oka abban keresendő, hogy hiányzott a milieu romantikája s az elmaradhatlan festői kolorit. Nem szabad felednünk a következőket: Hogyha a háború előtt – mikor még az embereknek volt rá pénzük – hogy Cook-ekkel tegyenek egy indiai utazást, akkor a társaság vezetője a kalkuttai vagy bombay-i piacon, vásártérn megállította a társaságot, melynek tagjai ott kedvükre hallgathatták a népénekéseket s népnézesettek. De ott nemcsak a fülnék volt mit hallani, hanem a szemnek látványója is akadt erős mértékben. Ott kigyobuvólok, tenér buruszosz perzsák, arabok, bajadérok, hastáncosnók s más, az érdeklődést hatalmasan lebilincselő tarkabarka látvány is közrejátzott. Mindezzel a Katholikus Rózsaszínű adós maradt. Kár, hogy a khánokat nem a színházban fehetett felleptetni, vagy legalább díszletezett koncertdobogón láttuk volna őket az „Aida” vagy „Lakmé” operák kulisszatalai között. Esetleg néhány szultán között, melyekre pálmák s más, deli égőv alatt tenyésző növények lettek volna reafestve. Az Indiánok aminthogy Afrikában is (ezt hallani jelen sorok írójának is volt alkama a háború előtt, Tunis, Algir, Oran és Tangerben) tisztá hangszerezés zenét is hall az ember, mely változatosságot visz a dologba s mely muzsika a mai „jazz band” ösének nevezhető.

Mindent összevéve azonban az indus bárdok híven tartották így is, amit ígértek. Hiszen ők eredetileg sem „mulatságosaknak” ígérkeztek, hanem érdekeseknek, különlegeseknek, eredetieknek és tanulóságoknak, aminthogy kán uramek énekproduktói ilyenek is.

Guttman Miklós

Letartóztattak egy veszedelmes szélhámosot

Az elmúlt őszön egy bricsesz-nadrágba öltözött sz magát Gubincsik István gazdasznak megnevező ur beállított a belényesi Banca Bihoarena igazgatójához, akinek több vagon olcsó gabonát kímált megvételre. Az igazgató kapott az előnyös ajánlaton, s a gabona leszállítására 60.000 lej előleget adott Gubincsiknak, aki a bank megbízólevelével több biharegyei kereskedőt látogatott meg, akikkel hasonló megállapodásokat kötött s összesen mintegy 300.000 lej előleget vett fel, majd nyomtalanul eltűnt. Közben két hónap mul el s a kereskedők és a bank már türelmetlenkedni kezdtek a késedelmes szállítás miatt és sürgőzni kezdtek Gubincsiket, aki azonban nem válaszolt a sürgősrekre. Az elmúlt napokban aztán tömeges feljelentés érkezett az aradi rendőrségre Gubincsik

István „gazdasz” ellen, akit beidézték a rendőrségre, ahol elmondották, hogy munkanélküli börtönlégény s némi gazdasági szakismeretét használt szélhámos céljaira. Vállomása során sorba ismerte az ellene felhozott vádakot és azzal végezte, hogy munka nélkül lévén, kénytelen volt csaláskodni elkövetni. Letartóztatták.

Terjed a veszethez

Friedwalszky Ilonka elpusztulásával ért véget az a tragédia, amely egy veszett kutyán keresztül halálos aggodalomba ejtette a királyi család tábla épületében és környékén lakó családokat. A veszített kutyát egy táblabíró volt a mikor kutyája arcan megharapta, a tábla portása közli a táblabíróval, hogy a kutyát veszteségre gyart. A táblabíró nem hitte. A kutyát a család a piában doglított találta s elakarta titkolni. Mondták a portásnak, hogy nem kell megmondani senkinek mert megharagszik az ur. A portás azonban nyugodott s bejelentette a táblabírónak az esetet. A táblabíró nem akart hinn a portásnak, aki a hatósághoz fordult s az állatorvosok megállapították, hogy a kutyát veszített.

Akkor kezdtek aztán emlékezni, hogy a kunok Ponorean Lukács iródaigárgató macskáját négy harapta. A macska attól kezdve szerepet cserélt a kutyával, ő támadta a kutyát, marta, harapta, üldözte. Ez a macska megharapta Ponorean édesanyját, feleségét és nővérét, akiket aztán elvitt Kolozsvárra a Pasteur-intézetbe. Most már remégek életükért a Pasteurbau.

HEYMAN-SZINKÖR

Ma kedden, szerdán, csütörtökön
és pénteken

A tűz-táncosnő

Irgalmas társadalmi dráma.

Főszereplők Alfred Abel, Ruth Weyner,
I. Berliner.

Rendes helyárak.

Sár- és hócipők

legolcsóbban beszerezhető

DERBY

cipőüzletekben

FRIGUL ȘI AERUL RECE

uscă pielea. Numai o
cremă de toaletă, **NICI**
USCĂTĂ NICI GRASĂ.
ci cu desăvârșire unsuroasă,
cum este

La Crème Simon

poate într'adevăr să dea
epidermei mlădiea tre-
buincioasă ca să înfrunte
asprimile frigului.

Vesztünk buktorok szónuegeket

teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kasszát, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. — Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fi

butor, szőnyeg és régiségek
kereskedők, Strada Ge
ral Mosoiu, (volt Me
Mihály-utca) 10. szám

A saroló rendőrségi hesugó!

A vizsgálóbíró kihallgatta és elrendelte fogvatartását!

A jelentés érkezett ellene a rendőrséghez. A széles hullámokat vert zsarolás, melynek rendőrség letartóztatta Cziegler Ignác ügynököt, még mindig foglalkoztatja a jogt. Cziegler Ignác ma már az ügyészségi van. Szombaton hallgatta ki Manjura a bíró és ott, értesülésünk szerint, azzal vége hogy felsőbb helyről jövő utasításra en magát megvesztegettetni Czil-jétől.

Cziegler vallomását, úgy látszik, nem igen fogadja a vizsgálóbíró s elrendelte fogvatartását. A rendőrség érdeklődik Cziegler múltja iránt, lehetetlen homályos. Olyan információk is vannak a rendőrség birtokában, hogy Cziegler a svárról kiutasítottak hasonló miatt. Tegnap különben újból feljelentés a rendőrséghez Cziegler ellen. Hitter Nicolai Jorga- (Zöldta) utcai kereskedő Cziegler ellen, hogy őt is megsarolná, ugyanaz volt, mint Czieller Imrénél is, ki még hány más kereskedőnél. Bement az üzletbe, indult ki, durva magaviseletet tanult meg, amitől a kereskedőket rideg viselkedés és főleg hivatalos pecsétkezelés miatt igazolványával, úgy, hogy a bűnöző volt ezer lei havi „apanaszt” adni nekik, amit ő — nem lévén szégyenlős fiú — ért Hittertől. Öt száz leiben meg is állapodtak meg, amelyet át is vett Cziegler. A lehet az amúgy is nagyon sokat zaklató kereskedő társadalom der Sovrea Valér ügyészség, aki végre erős kézzel belenyúlt a bolyba és akinek airta nyitva áll most is a jogos panasz előtt és Catana prefektus a rendőrség presztízst szem előtt tartva, hirták ezt a veszedelmes embert.

Érdemes tanító halála

Árása van a kath. tanúgynek, gyásza a kath. rk. Meghalt Pfeiffer József váradszent-árk. kántor-tanító. Neve talán sokak előtt ismert, mert nem szerette mély tudását, pártlagos ismeretét és tapintatát litogatni, valószínűleg alatt, vagy név nélkül jelentek meg a szántó pedagógiai cikkei, értekezései, tanítási társadalmi problémái és egyes tanügyi, naplós és folyóiratokban.

A tanító volt egy személyben, mindkét részében művész volt. Magvas értekezéseivel egyszerű vita ki az illetékes körök elismerő volt a szó legisztább értelmében, akinek eleme, napi szükséglete volt az iskola. Csak kézzem magam embernek, tökéletes embernek, iskolában vagyok, szokta volt mondani.

Az igazat mondott, bebizonyította tragikus aral. Elperelték iskoláját, amelynek 34 éven át élte lelke, szelleme volt, ezt nem tudta napról-napra csökkent életvidámsága, használt hűségese néjének, plebánosának vigasztalja, ha olykor-olykor mosolyra derült is, a fanyar, olyan színtelen volt, az a mosoly, az a szerelneinek, környezetének áltatására megátására szolgált. De belsejében ott dult a bánat, a néma fájdalom, amely végtére is megzavart a pönteken dölben kisenvedett. A temetése szombaton délután ment végbe a g és a környék lakosainak s a kártársaknak. A mindent felülmúló részvéte mellett. Bohin-N. kiérdemült premontrai igazgató, jószágkorzó végzte a beszentelést, míg Telepy Marpoetalekú premontrai plebános, könyvekigató bucsuzót mondott a templomban fölra-vott koporsó fölött.

Majd megindul a gyászmélet a lucskos, sáros úton a mintegy kilométernyire fekvő temető. A szakadó eső nem tartja vissza a gyászoló-parátait, tisztviselőit és tanítványait, akiknek része már emberről ember s hogy minő háviseltetnek egykori tanítójára iránt, mutatja, az dacára a premontrai gvallériájából oda-volt gyászokcsinak, kézenfogva vitték egykori erüket a sikos, sáros úton egészen a sírig. Sötét este volt már, mikor felzokogott a te-lapujában az egyház kérelő imádsága: In adizum... s pár perc múlva frissen hantolt sir-oron egy igazi néptanító kihűlt teteme fölött, gazán hivatásának áldozata lett a szó legso-bb értelmében.

• Schwimmernél 1 kgr. keksz 60 lei.

Hadjárat a kártya ellen

Budapestről írják: Azok a kártyafférok, a melyek egymásután foglalkoztatják a nyilvános-ságot, ugylátszik a magyar belügyminisztérium-ban megerlelték azt a tervet, hogy Budapest kártyaéletébe kiméletlenül belenyuljanak. Tud-va-evő dolog, hogy Budapesten körülbelül 75 olyan klub működik, melyek részint politikai, részint társadalmi egyesülés címe alatt semmi más tevékenységet nem fejt ki, mint helyet ad a hazárdjátéknak.

Ennek a következménye aztán, hogy Buda-pestben körülbelül 4000-re szaporodott azoknak az embereknek a száma, akik ilyen klubokban esténként a kártyaasztalok körül ülnek és pon-tos statisztikai adatok szerint 300 cupié, 140 klubigazgató és játékmester, valamint körülbe-lül 150 pinkabérlő működik.

Ezek vagyonokat harácsolnak össze mások játékszenvedélyének a kihasználásával. A ma-gyar belügyminisztériumban miután látják, hogy egységes rendőrségi lépésekkel nem lehet a kár-tyaszenvedélynek gátat vetni, elhatározták, hogy radikális eszközökhöz folyamodnak és terveze-tet dolgoznak ki arra, hogy a politikai, vagy társadalmi címen alakult kártyaklubok életébe beleszólást találjanak.

Egy miniszteri tanácsos hetek óta tervezé-s ten dolgozik, amely szerint Budapest legelőke-lőbb klubjait is beleértve, felügyeleti jogot és ellenőrzést akar megszervezni a belügyminis-terium a maga és közegei számára.

Igy például nemcsak olyan klubokba, ame-lyek kimondottan kártyára alakultak, mint pél-dául a volt Turul Kaszinó, vagy a Terézvárosi Szabadelvű Kör, vagy még negyven más hason-ló kis klub airtán akar belépni az ellenőrzés, hanem bele akar szólni olyan nagy klubok kár-tyajátékába is, mint például az Erzsébetvárosi Kör, amelynek kártyatermeiben az eddigi ren-delkezések nem adtak jogot a beavatkozásra.

A készülő szigorú és rigorózus tervezet ki-méletlenül gátat akar vetni minden irányban a kártyaszenvedélynek és mindazokat, akiket többször a kártyaasztalok körül találának, köz-igazgatási eljárás alá akarják vonni.

A tervezet egyelőre csak tervezet, kérdé-ses, hogy az illetékes főnökök és az országos főkapitány és a belügyminiszter jóvá fogják-a hagyni?

Játékot változtatott a gyermekszoba

A megunt mackók, ólomkatonák, lenhaju babák helyét a rádiójáték, a dinamó, a mozgókép foglalja el

Minden emberen meglátszik, milyen volt a gyermekszobája, szokták mondani s ez igaz is. Nincsenek már gyerekek, ez is korszerű, ez-előtt még arra vonatkozott, hogy a gólya-ügy nem talál mindig hitlere. Ez a kifejezés ké-sőbb fizikai értelmet kapott s aktualitása egyre tart: a gyermekek száma folyvást kevesbbedik. A míg azonban az egyke rendszer valaha csak mániákus és rosszindulatu divat volt, ma ke-serű megalkuvás a gyermektelenség, mert a gyermek öröme feloldódik a szapora költségek, az iskoláztatás bosszúsága, a temetelés gond marosavában.

Mégis, nézzünk be a gyermekszobába, a közeledő Mikulás alkalmával, ott, ahol még van gyermek és ott, ahol még van gyermekszoba, mert sikerült feloldatni a rekvirálas alól. Mi van még a gyermekszobában és mi hiány-zik belőle. A freuleunt sok helyen már hiá-ba keresné, német kisasszony nincs, mert a freuleun valahonnan Morvaországól, Brün-nből és Alsó-Ausztriából jött erre a tájra, a freuleun az idegenek lajstromában szerepel és a tartózkodási idő gyakori meghosszabbítása olyan passzió, amit ritka családfo engedhet meg magának.

A szöke Anniek, a kékszemű Évák, a sze-lid és szolid Elizék hiányoznak a Mikulást váro gyermekszobákból s a kis topánokat legfeljebb siebenbürgvidéki szász cselédkek teszik ki a szent éjszaka az ajtó elé. Vajjon mit hoz az idén a havas szakuló őreg?

A cukorkaboltos így beszél:

— Soha nem készülődünk, legalább is öt év óta nem, így fel, ilyen gazdagon Mikulásra, karácsonyra. Ennek förszét az is az oka, hogy az idén bő anyag kínálatunk volt. Romániában ma négy-öt nagyszzerűen produkáló és márkás cukorkagyár prosperál. A Kandia, Zamfirescu, Melissa, Berindey és a többi versenyképes s lkválitásukban hasonló a Hellerhez, Sinhard-hoz, Kuglerhez. S a mi a fő, lényegesen olcsób-bak is, mint a külföldi áru. Sok apró üzem is működik. Eképpen lehetséges, hogy

egy vörösnyelvű, puffonos, vesszőcsa-magos Krampusz már 20 leiert is kap-ható.

A nagy pénztelenségre vall, hogy kereslet még sem mutatkozik s a szülők beérnek valami olcsó csomagolt cukorkával, legjobb esetben egy néhány tábla tejcsokoládéval...

A nagy játéktizlet pultján nagyszemű, len-haju babák. Alusznak és beszélnek. Csescék. Van, amelyik már a legújabb divatot követi, de a divat elhanyagolja a mosolygóarcu porcel-lánbábukat.

— Még a lánygyermeknek is alig kere-sik a mamák a babákat, — mondja a játéknagy-kereskedő, érdekes tünetek mutatkoznak a já-tékkereskedelem terén. Szinte úgy érzi az em-ber, hogy egy új világszemlélet érvényesül. A

babák, mókások, nyuszik, cintányéros bohócok kora lejárt. Szomorú véget ért s hogy milyen jelentékeny a változás, arra jellemző, hogy a gyermek első játéka, a csörgő, már alig lé-tezik. Nem fog, tehát a játékgyárak már alig is foglalkoznak a készítésével. De össze kellett olvasztani az ólomkatonákat is.

Az ólomkatonákat uraforrasszák, rádió alkatrészek lesznek az ólomkatonákból.

Már a 8—10 éves gyermek is rádiót akar, természetesen nem az igazit, ami ezekbe kerül és itt közfoglalomba, sajnos, nem is hozható. Kis játékkészülékek a kaposak, meg a laterna magicák, moziképek, gőzhajók, gőzgépek, dina-mók. A technika vívmányai vonulnak be a gyermekszobákba, amelyek talán a felnőtt előtt ma is még a technika csodái.

A modern idők modern gyermekei elhagy-ták a misztikumok világát. A reális és egy cél felé törekvő emberiség legelőbb stigmája a bizó gyermekszemekben lobog. A gyermek egészse-ges ösztöne nyilatkozik meg abban, hogy játé-kok változtatott s anyagi babák, ördögök és karaktercsuflások, mackók és ólomhadiseregek helyett a vágató élet feltűnő eszközeit kéri be a gyermekszobába.

Öcska borkabátja

radonat új lesz, ha azt rendbekeraztatja, átfesteti Tucksnál, Baross-utca és Vitéz Mihály (Nagyplac-tér) sarok.

Legszebb karácsonyi ajándék egy divatos

esőernyő

melyek kizárólag e célra, mélyen leszállított árban kaphatók

Blum Vilmosnál a Körösparton

Schöberl-ágyak

készen és megrendelésre kaphatók 3500 Leiert

ART KARPITOSNAL

Strada Cosbuc (Szalárdi-utca) 9. Rosenzweig-palota Minden a szakmába vágó munkák legszolidabb árban és felelősség mellett készülnek.

December 5 szombat este műsoros

3paros bál

a Kereskedelmi Csarnok termében.

Érettségezni szereínének a visszautasítottak

A juniusi érettségi nagy jégverés volt a fiatal Románia tanulóvilágában, olyan percent bukott el, amennyire senki se volt elkészülve. A legnagyobb a kisebbségi érettségizők vesztesége, de a görög katolikusok se panaszkodhatnak, hogy őket megkímélték a buktatásoknál.

Az elbukottak úgy találták, hogy a visszautasítás egy évre nem igazságos s nyakra-főre kérelmeztek egy időközi érettségibizottságot, amely előtt újból tanúságot tennének készütségükről. Kérték decemberre, kérték márciusra terminusokat s készülték az időközi érettségire. Tegnap megérkezett a miniszter válasza. Botta György tankerületi főigazgatóhoz, amely minden reménykedést megsemmisített. A miniszter kijelentette, hogy időközi érettségire nem ad engedélyt se részleges, se általános vizgára, mert a törvény világosan megtiltja az időközi érettségit s csak év végén állhatnak a visszautasítottak az érettségiző-bizottság elé.

◆ SZÍNHÁZ ◆

HETI MŰSOR:

Kedd este: **Yus-Hi**, operettjudozság 4-szer, B) bérlet. Sorozatszám 69.

Szerda este: **Diadalmasszony** operett, új betanulással, Zöldhelyi Anna szerződött tag első fellepte. Bérleten kívül. Sorozatszám 70.

Csütörtök este: **Román előadás.**

Péntek este: **Diadalmasszony** operett, új betanulással, Zöldhelyi Anna felleptével, B) bérlet. Sorozatszám 71.

Szombat délután fél 4 órakor: **Jó gyermekek Mikulás délutánja**, olcsó helyárakkal. Sorozatszám 72.

Szombat este: Erdélyi Népkebbségi Ujságírók tiszteletére rendezett díszelőadás, Kádárné Izsáki Margit vendégfelleptével. Es Pippa táncol dráma. Bemutató, bérleten kívül.

Vasárnap délután fél 4 órakor: **Kis huncut**, operettjudozság, mérsékelt helyárakkal. Sorozatszám 74.

Vasárnap este: **Román előadás.**

Hétfő este: **Es Pippa táncol**, dráma 2-szor, Kádárné Izsáki Margit vendégfelleptével. A) bérlet. Sorozatszám 75.

Kedd este: **Román előadás.**

Szerda este: **Cárnó**, repriz bérleten kívül. Sorozatszám 76.

A hét összes előadásaira a jegyeket már vasárnap reggeltől kezdi árusítani a színházi pénztár.

A SZÍNHÁZI IRODA HÍREI:

— **A Yus-Hi nagy sikere.** Az eddigi előadásokon megérdemelt lóró sikert aratott a Yus-Hi, ez a hangulatos, gyönyörű muzsikájú operett, amelynek úgy a meséje, mint a muzsikája a legmagasabb igényeket és legszigorúbb kritikát is kiállja. A Yus-Hi japán tárgya egy japán leány és egy európai fiatalember romantikus szerelme már magában biztosítja a közönség érdeklődését, amit a kitűnő előadás a legteljesebb mértékben kielégít. A Yus-Hi főszerepeit P. Gaizler Lola, Bellák Aranka, T. Pogány Janka, Simon Évi, Tompa, Páger, Stoll és Sós játszották. A Yus-Hi ma A), kedden B) bérletben kerül színre.

— **Zöldhelyi Anna a Diadalmasszony.** Szédén este lép fel először a színház ujjonnan szerződött primadonnája, Zöldhelyi Anna, a ki ma Erdélynek egyik legnevesebb művésznője. Zöldhelyi Annát nem kell a közönségnek különösképpen bemutatni, gyönyörű hangját, nagy jártékutását és finom ízlését volt alkalmunk már megismerni. Szerdán este a Diadalmasszony címszerepét játssza a kiváló primadonna, akinek a társulat legjobb tagjai lesznek a partnerei. A Diadalmasszony pénteken B) bérletben kerül színre.

— **Es Pippa táncol.** Az Erdélyi és Bánáti Magyar Ujságírók országos kongresszusa alkalmából a színház díszelőadást tart, amelyen jelen lesznek a legkiválóbb román, német ujságírók, valamint Erdély valamennyi neves hírlapírója, mint vendégek. Ez alkalomból **Hauptmann**

legheirebb drámája: **Es Pippa táncol** kerül színre Kádárné Izsáki Margit vendégfelleptével, ami az est fényét és értékét emelni fogja. A világhírű Hauptmann-dráma többi szerepeit a drámai társulat legjobbjai játsszák. Es Pippa táncol második előadása hétfőn lesz A) bérletben.

— **Szombat délután Jó gyermekek Mikulás, olcsó helyárakkal.**

Heyman-szinkör heti műsora:

Előadások kezdete hétköznap 5, 7 és 9 órakor.

Vasárnap és ünnepnap 3, 5, 7 és 9 órakor.

Elővételi pénztár délelőtt 10 órától 1 óráig.

— „**A Tűz-táncosnő**“. Az utóbbi évek egyik legszebb filmje kerül vetítésre a Heyman-szinkörben ma kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken s ez „**A Tűz-táncosnő**“ 7 felvonásos izgalmas társadalmi dráma, melynek főszerepeit Alfréd Abel, Ruth Weyher és T. Berliner játsszák. A film bővelkedik szebbnél-szebb jelenetekben, de leghatásosabb jelenet az, amikor a Tűz-táncosnő lelővi szerelmest és egy tengeri hajón megszökik, amelyet azután üldözbe vesznek. A „Tűz-táncosnő“ előadásai mindenkor 5, 7 és 9 órákor kezdődnek.

— **M. melle Elena Cerches zongora-koncertje.** A legtalentusabb művésznők egyike lép fel december hó 11-én, fél 10 órai kezdettel a Heyman-szinkörben. A művész nő felőli a zeneirodalom legtekélyesebb műveit, melyet olyan művészzel és olyan virtuozitással fog előadni Elena Cerches, mely bizonyára frappirozni fogja a közönséget. Nagyvárad egész közönsége nagy érdeklődéssel tekint a Heyman-szinkör első nagy koncertje elé, mely minden tekintetben fényesnek, magas színvonalúknak ígérkezik. Jegyek kaphatók a Heyman-szinkör pénztáránál.

~ MOZI ~

— **Emil Jannings az Apollóban.** A legnagyobb filmművész „Az utolsó ember“ című szenzációs életkép iskolapéldáját adja annak, hogyan kell a felfevő gép előtt az emberi érzelmek és indulatok mérhetetlen sokféleségét kifejezni. „Az utolsó ember“ büszke, megalázott, fájdalmas, gyáva, tehát a legellentetesebb érzések nyilatkoznak meg benne Jannings ragyogóan tökéletes alakításával. Mimikája, játéka, mozdulatai páratlanul kifejezők. De talán ott a legnagyobb, ahol a váratlan öröm boldogsága szakad rá. Nem hiába, hogy „Az utolsó ember“ törte meg az amerikai gyárak hegemóniáját, de a filmipar ehhez hasonlóan emberi filmet még nem produkált.

— **A Dorian-filmszínházban** ma, kedden a „Perdita“ című 7 felvonásos gyönyörű, szép film látható, amely Boccaccio műve után készült. Bernhardt Goetzke, Werner Krauss, Xenia Desni, Hanna Ralph, Ivy Duke és Lionel Barrymore játsszák a főszerepeket. Az előadások 5, 7 és 9 órákor kezdődnek — Jön: „Botrány!“ a főszerepben Rod la Rocque és Glória Swanson.

Fischerné Szalay Stefánia
klasszikus
zongora estélye
december 1-én
a Katholikus Körben.

* Schwimmer készíti a leginbb tortakülönlegességeket.

Darvas harisnyái legjob

* **Legjobb telefonkészülék villanymanometer raktáramról.** Házi telefon szerelést, minden témpari s esztergárművitásokat igen szolid áron vállal R. mechanikus, Szalárdi-utca 9. Telefon 512.

* **Schwimmernél 1 kgr. teasz 140 lei.**

* **A Népkyha céljaira** adakoztat. Adófi néhai felesége emlékére 500 leites Adófi Adolfiné 500 leites, Rippner Vilmos Grosz Ignác 200, Sonnenfeld Adolfiné Antalné Barta Klári Szalonta nov. 27-én ebédre 500, Rosenthal Adolfiné 100, dr. Miklósné 100, Kolkiev Cecil 50, Virágné 100, Ungerleider Salamonné 100, Zsigmond 100, Jónás Andorné 100, dr. Kálmán 100, Steiner Jenőné 100, dr. Samuné 100, dr. Weimann Izsóné 100, dr. Ernőné 100, dr. H. V.-né 100, továbbá Andorné 1 zsák nulláslisztet, Stervaskeresk. 50 kanál és ételhordó, a adományokat hálásan köszöni az elnöke.

* **Köhögés, rekedtség, hurut ellen a valódi Réthy-féle pe fűcukor.** Mindenütt kapható.

* **Új cégek.** A nagyváradai cégjegyzékben a következő új bejegyzések: Meteor eternit r.-t. áttette székhelyét sárhelyről Kolozsvárra, ahol a főtelt. Michin és Ivanovici vámiroda, impo közkereseti társaság, tagjai Michin Le Ivanovici Danila, Hella Silberstein H. Glück Béla paplangyár, Friedmann Hoffmann Jakab divatterekedő, Erdősfarugyár r.-t. Likvidál, igazgató közdr Bolchis Viktort, Tauszig Sándort, Tölát, Marosi Józsefet, Horváth Sándort Romuluszt. Szegény Festők vállalatát felállítására és dekoratív művek előállítására. Spitzer Henrik Margitta.

* **Zoltán-féle** iztelen és szagtalan májolat minden gyógyszerárban és riában ismét kapható. Romániai Farkas drogéria Oradea.

PERZSASZÖNYEGEK részletfizetésre hatók STERNBERG-nél, Bul. Reg. Ferdin.

Szépségápoló
D. Stenberg Helen
modern kozmetika intézet
Mária királyné (Bémer)-tér 3 szám, 1. e

Gomblyukkötést, Endli
gépen jutányosan vállal
GLUCKMAN
Str. S. S. S. (Krucus-utca) 4.

Estélyi cipőket legdivatosabban taln hozott
ból is 24 óra
attól készít: **Deczky Sándor**
Strada Avram Jancu (Kossuth-utca) 2. az ud

Szövegek,
batsztok, minden szélességű vászna talnemitek, belésárak a legolcsóbban
Hajnal & Rózsa
Str. Iosif Vulcan (Nagy Sándor)-utca 1.
Paplanok készítését és áthuzását vállaljuk.

Sofia ólom
megvételre kerestetik

Sonnenfeld R
Str. Prințel Carol (Szilágyi Dezső) utca

* Ma van az Izraeli Nőegylet teadótánja a Royal-büfében. Mindenki jól fog mulatni, mert a rendezőség a legmesszebbmenőleg gondoskodott a jó hangulatról. Tánc és malong-parti.

* Az a szerencse, hogy a postánk olyan jól működik... Sok minden bajunk középette még az a szerencse, hogy olyan jól működik a posta. Például a napokban újból megtörtént az a példátlan eset, hogy a tizenötödik éve fennálló Stern József vaskereskedőcégét (Piata Mihail Viteazul-Nagypiac 2.) nem ismeri a levélhordó! Pedig mindennap bejár kétszer az üzletbe, mégis visszaküldte Nemtörzsgába egy fontos levelet azzal a felirattal, hogy „A címzett ismeretlen”. Hogy milyen kára volt ebből a cégnél, azt fölösleges ideírni, mert azért úgy se felelős a posta. Senki. Hány példát kell még felsorolnunk, míg végre a postajárgazgatóság kioktatja rendszeresen a levélhordókat?

* Ma van Fischerné Szalay Stefánia klasszikus zongora-estélye a Katholikus Körben.

* Felhívás a Lakásépítő R. T. igazgatóságához. Par nap múlva határoz az igazgatóság a R. T. további felállítására, vagy felvételére. Ennek helyről felhívom az igazgatóság figyelmét arra, hogy közérdek ellen volna annyi fáradsággal összehozni a R. T. felállítását. A begyűlt 1.599.999 leiből 30 házépítést lehet 50.000 leies olcsó kölcsönhöz juttatni. Csak olyanoknak kell a pénzt kiadni, akiknek tehermentes telkek van, továbbá építkezési engedéllyel, nem anyaggal rendelkeznek, csak a munkáberre bíznival. A közpénzt és kötelezik maguknak év, 12 százalékos kamattal és hat évi egyenlő törlesztésre. Így az évenként befizendő kamat és részlet visszafizetésekből hat év alatt 150 házat segíthet a R. T. tető alá hozni, a mi már elég szép feladat, de ha az igazgatóság e lép folyó év, február 8-án megjelent számában 1000 pénzügyi javaslatot is figyelembe vette volna, már eddig száz építettni akaróknak tette volna lehetővé az építkezést és mert ez meg nem történt, ezért itt bátor vagyok az igazgatóság eddigi működése fölötti elégedetlenségemnek hangot adni és sürgősen kérem lehetőleg jelenlétemben kilenc hónappal ezelőtti benyújtott javaslatom letárgyalását. Tisztelettel Emőd János.

* Eljegyzés. Fuchs Lajos Oraden-Mare, eljegyezte Krausz Klárit Wien.

* Kisklőtt a bukaresti gyors. Szombatrol vasárnapra virradó éjszaka Szatna állomáson kisklőtt a Nagyvárad felé haladó bukaresti gyors. Az utasok között, akiknek nagyrésze aludt, irtoztos pánik keletkezett. Szerencsére komolyabb baj nem történt, csak négy kocsi fordult le a sínekéről. A vonaton sokan utaztak nagyváradiak is, így Salamon Béla, a Dorian-mozgó, igazgatója is.

* Megkezdtek Valérián ezredes gyilkosságának táblái főtárgyalását. Budapestről jelentik: A gyilkossággal vádolt Kosztka István bűnügyében ma kezdték meg a táblái főtárgyalását. Megjelent Kosztka elvált felesége is, valamint a felölt Valérián Zsigmond alezredes özvegye. Kosztka elegáns fekete zakattal van és Kállay elnök kérdéseire elmondja, hogy 42 éves, katolikus, egy gyermeke van, aki jelenleg nála van. Kihallgatás után úgy tilt le, hogy felesége arcát ne láthassa. Több tanu Valériánt előkelő gondolkodású lovagias úrnak mondja, aki tisztességes családi életet élt. Ítéletre késő este kerül a sor.

HEYMANN-SZINKÖR

December 11.

M. melle Cherchez

egyetlen zongora koncertje.

Jegyek kaphatók a Heyman-Szinkör pénztáránál.

* Fischerné Szalay Stefánia klasszikus zongora-estélye ma, kedden este lesz a Katholikus Körben. Az estélyen — amely iránt már is nagy érdeklődés nyilvánul meg a közönség minden osztályában — fellép Horthy-Csigy Ella, a kiváló énekesnő is. A december elsejei estély teljes műsora a következő: 1. Bach: Chromatische Fantazie und Fuge. 2. Schumann: Sonate Fis-moll. 3. Két dal. Énekli: H. Csigy Ella, zongorán kíséri a szerző: dr Szalay Elemér. 4. Chopin: Nocturne. Fis-dur. Prchude: F-moll, B-dur, H-dur. Etude: Cis-moll. 5. Szalay: Cherso. Erotic. Valse comique. Zongorán előadja a szerző: dr Szalay Elemér. 6. Kodály: Székely keserves. Il pleut dans la ville. Barok: Este a székelyeknél. Debussy: Dr Gradus ad Parnasum. 7. Liszt: Rossignol.

* Madas Pista, a star. Kedves Pista, ne ragadj érte nem tréfálok, láthatad szombatnagad is, hogy Te voltál a star. Múltányos és igaz színész voltál, aki tudtal a magad helyét és megesküszöm, hogy megesküszöl rá, hogy például nádnál jobb Froch nincs, mint amilyen tömüctörté Te voltál a Denevérből. Nem esküdtél hamisan edes Pistám, mint ahogy hitet tehetél arról is, hogy Bagó örmester a Nótás kapitányban utólrhetetlenül derűs, valódi, jó, remek békebeli zupáshuszár volt. Előíttem vagy legkomolyabb szerepében: a Siit a nap árva éhenkórász tanítója vagy és Rózsahegy ur, aki leányfalusi villájából jár be Pestre ezt a könyveken át megmosolygott alakot eljatszan, elprai ha lát, mert Te a magad üres zsebébe és a magad tele szívóbe néztél, amikor a szerző szavain keresztül elmokázad a vidéki tanító képeben a vidéki színész siratnivaló, félszeg, kopott, nemzelnapszámosi allűrökbe fércelt tragikomikumát. Múltányos és igaz színész voltál Madas Pista mindegyik szerepedben, na de hogy star lennél, ugy-e, nem, erre a Te öntudatos művészi mivoltodban soha gondolni sem mertél. Kiöregedett operettprimadonnák, hangos ripacsok arrogálhatták maguknak egy darab hosszantartó sikerét. Te csak a szerepedért feleltél és a szuffiták mögött nem vitted a szót, hiszen csak a közönség kapott el. Az igazgatók dus honoráriumokkal nem igyekeztek bizonyítani, hogy Te vagy az a színész, akinek a jelenésinél új levegő áramlik a színpadra, ahol már áporodni kezdett a hangulat. Halálad lett előbizonyítéka a hallhatatlan népszerűségnek. Madas Pista, négyezer ember gyűlt össze, lásd, egyedül csak Te miattad. Uriasszonyok, szégyenasszonyok, hivatalnokok, diákok, vincellérek és kereskedők, tímárok és a hidegtől megcsipett orru kisasszonyok. Aki úgy surrantál szűk éleled folyosóin alázatos udvariassággal, Madas Pista, miattad megált a villamosközlekedés, a pincérek nem hordták szét a kávéházakban a rendelést és a főur a koporsódra függesztette a szemét, könnyeiműen, nem törődve a kávéházi ajtóval, melyen kibliccelhet a vendég. Egy üzletes városi polentát farakodva igyekezett át, bosszusan a tömegben, adóshoz tartott egy ügyvéddel végrehajtani. Ne törődj vele Pista. Ő az életben megsüvegelik, hajlonganak előtte, de a háta megett csak arról van szó, hogy milyen förtémmel szerezte a vagyonát. Ki fog törődni az ő halálával, még a pap is mosolyogni fog egy öt dicserő halotti beszéd alkalmával bajusza alatt és ha télen hal meg, az a néhány ember topogni fog a koporsója körül. Türelemtelennül, hogy bár tennék már a föld alá. Övéké az élet, a titeké, a hozzád hasonlóké a halál dicsősége. Ha én lennék az Isten, e világ direktora, másképp osztanám ki a szerepeket. (bárd.)

* Vetítést a Katholikus Körben. Ma este fél hét órakor Bánáss László igazgató tart vetített képekkel előadást Rómáról és a szentségről. Pénteken Karácsonyi János dr püspök folytatja előadását Várad újkori topograhijáról.

QUO VADIS

Emil Jennings és Alfonz Fryland.

* Orvosi hír. Dr Roskopi Béla érkezett és rendelkezéseit újból megkezdte.

* Éhségstrájk a kolozsvári fogházban. lozsvárról jelentik: Mint ismeretes, a Kolozsvár letartóztatott ifjummunkások e hó éhségstrájkot kezdtek abból a célból, katonai ügyesség az ellenük folytatott látot sürgősen fejezze be és tűzze ki a gyalást. A katonai ügyességtől nyert eszerint az éhségstrájkot ma önkéntesen jezték. A főtárgyalást a közeli napokban ják meg. A hatóságok a kommunista szed ügyében folytatják a nyomozást és Marosvásárhelyen 13 embert vettek el. Köztük Fekete Mihály 24 éves munk. Dédabisztrán kommunisagyűlést tartott, bá Ungvári László, aki Nagyváradon, Br és Marosvásárhelyen az országos szfiókjait alapította meg. Kivülük letartatiz ifjummunkást és egy felsökereskedelmait hallgatót.

* Az idei hangverseny szezonjának eseménye Fischerné Szalay Stefánia klasszikus zongora-estélye a Katholikus Körben.

* Ferenczy Valérné és Magyar Erzs kiállítás Nagyváradon. A híres és nagybányai festőkolóniának két kiváló, mert nevű művésznője: Ferenczy Valéria és Magyar Erzs e hó végén, alkalmasbáton nyitják meg gazdag és megfélepnos és erőteljes művészi anyaggal teljes kiakat a Heymann-kerben. Ferenczy Valéria már márkát jelent, nemcsak azért, mert leghíresebb magyar festőművész csalá tartozik, de mert meg maga is egyéni épáns művelője az ecsetnek. Palettájáról nek kerülnek elő, meglátásai pompásak, zelő ereje pedig méltóképpen jut kifejezalkotás egyszerű, de annál művészebb esvel. Magyar Erzs szintén elsőrangú Olajfestményei, pasztell-jai már jó idejénest keltettek külföldi tárlatokon is. A ismert magyar festőművésznek eddigi bizonyly csak gyarapítani fogja NagyFigurális és tájképekből, pasztellekből hatalmas kollekciójuk méltó felútnást íteni Nagyvárad közönsége körében.

* Két évi hivatalvesztésre ítélték Mihályfalvai főjegyzőt. Az év elején, havában Chirval Vazul kamarai kéfeljelentésére a vármegye fegyelmisága felügyesztette állásától PanLeontin érmihályfalvai főjegyzőt, n vád szerint román földművesek kivását hamis okmányokkal segítette előben az ügyet áttették a kir. ügyészsé azonban a vád képviselőjét a kir. nem vállalta. A megye fegyelmi bizoznapn délelőtt döntött végérvényesügyben. Az ülésen Dumitrescu tözéki elnök elnökölt. A bizottság tagtak dr Vostinár János és TempeDezső alispán. Az ügyet Ciortin vármegyei aljegyző terjesztette elő. gyelmi-bizottság ismét átvizsgálta a kat és Panovici Leontint két évatallvesztésre ítélté.

* A sertésvághid kérdéséhez! Becsuk csütörtöki számában oly értelmi cikk meg, hogy a hisuparosok követelést támas az iránt, hogy a vághid építési előkészítő ságába őket is vonják be. Ezen beállítás éppen ezért kérjük jelen tájékoztató nyilatkozna kelt adni. Ugyanis Hasas Sándor várfőállatorvos ur intenciójára már az eddigi akcióba is be van vonva a hisuparosság, ne tehát váratlanul a főorvosi szervezet. Az új vághid építése ügyében az értekezleteken eddig Robicsék Béla Hisupari Szindikátusi elOrás László ipartestületi elnök meg minden elbe voltak hiva és a megbeszéléseken részttek. Bizonyos az és hátráltatja az építkezé hogy a vághid építés indokából eddig beösszegek meghaladják a négy milliót s miösszegekből ezen célra csak egy pár száz forintva, míg a többi összeg nincs sehol, illethasználták másra. Jelen sorok szives közköszönetet mnndya, vagyunk tisztelettel RóBéla szindikátusi elnök. Dévald László szindikár.

* Vizumát (magyar) 24 óra alatt íleiert intézi a Hegedűs Hírlapiroda.

AGyermekbarát szerdai teadélutánján, mely december 2-án, délután 5 órakor lesz a Royal-ban a következő háziaszonyok és háziasszonyok foglalkoztatásának szerdai dec. 2-án, dr. Bokk Alfrédné, Balog Árpádné, Grossu Lucie, Seitan Jonelné, Butyka Lajosné, dr. Lajosné, Farkas Istvánné, Kertész Mártonné, Almán Sándorné, Kepes Samuné, Mihályi Filip Imréné, dr. Kertész Rezsóné, Nuss-Gala Schönbeld Lajosné, Szigeti Pálné, dr. János Mimi, Bleier Ella, Benedek Lunk Lili, Varró Ágnes Popovits Lili.

Szombat maradt a Francia Kör meg-szervezője. A Francia Kör vezetősége annak érdekében, hogy a kör felbontása ne okozzon gondot a kör tagjainak, december ötödikére maradt a gyűlést a nőegyleteknek ma délutánra behívott gyűlése miatt kellett tartani. Szombaton délután fél hatkor a gyűlés ugyanazzal a programmal folytatódott, mint amellyel a vasárnapi gyűlést tervezték.

Isineanu kerületi agronom áthelyezése. A közvélemény szerint Niculescu élelmi kerületi agronomként áthelyezték át Fresineanu hegyi Csekére helyezték. Ez az áthelyezés az idején teljesen érthető. Egyébként az agronom kijelentette, hogy Csekére nem megy, mert ő a mezőgazdasági kamara és az aközben akar tartózkodni, ahol működött. A „Tribuna” című lap vádait vizsgálata indult meg ellene, de a vizsgálat tisztázta magát és helyreigazítást is közölt. Tehát ez nem vonhatta maga alá az áthelyezést. Niculescut nem ismerjük, de hogy róla is sok kedvező hírt terjedt el a közéletben.

A nagyváradi pékek és cukrászok a kon-fessziójuk. A Nagyvárad indította meg azt az ügyet, amelynek eredményeként a nagyváradi pékek és cukrászok a prefektushoz fordultak és kérték az utcai cukrász és péküzletek rendszerezését. A város polgármesterénél pedig elmondták, hogy a képzéshez kötött két péküzletet meg a kontárok tisztességtelen elhelyezésétől. Ezek ugyanis nem fizetnek üzleti adót, se városi illetékeket s üzletekben tartják be a közegészségügyi szabályokat. A polgármester és polgármester az ügy elintézésére a város alpolgármestere bízta, aki egy bizottságot hozott össze az ügyben. A bizottságban vannak: a cukrászok elnöke, Novomeszky László, a pékek elnöke, Szilágyi Pál, a városi polgármester, Steiner László, Jacobi Márton, Jakab, dr. Barna Árpád, a főorvos és a kápolna, valamint Poppa Minály előjáró.

Nem memordtam én is? hogy cse-ly az a két lei, amennyibe a Román szindikátus sorsjegyeinek darabja ke-ven ezért érdemes 20—50—100 sorsje-vásárolni, hogy ezáltal a nyerési eshe-lyek jobban biztosítva legyenek. Húzás december 16-ára biztosítva van. Ezen kívül olcsó sorsjegyek megrendelhetők Adolf Mosse hirdetési vállalatnál Cluj, Regina Maria 37., a pénz és portóköl-teljes befizetése mellett „Sajtósorsjá-lye” alatt.

A gyulafehérvári nagy-gyűlés évfordulója. A gyulafehérvári nagy-gyűlés évfordulója a gyulafehérvári érseki székesegyházban, december 11-én, délután 5 órakor lesz. A gyulafehérvári érseki székesegyházban, december 11-én, délután 5 órakor lesz. A gyulafehérvári érseki székesegyházban, december 11-én, délután 5 órakor lesz.

Schwimmernél gesztenye habbal 5 lei. Ertesítés. A nagyváradi izr. hitközség értesíti, hogy a választások, illetve a szar-josítottak névjegyzéke az alapszabá-lyok, paragrafusának rendelkezése szerint a napról fogva a Cion-templom előcsarnoká-ban van függesszve és a hitközség (Printut No. 11. volt Szilágyi Dezső-u.) irodájában tekinthető. Nagyvárad, 1925. november 26. gyulafehérvári izr. hitközség elnöksége.

Biri néni legújabb szakácskönyve a Hegedüs Hirlapirodában. Ár 1.00 lei.

*** Szabadon engedték Rákosi Mátyás** tizenhárom bűntársát. Budapestről jelentik: Miután a statáriális bíróság a rendes bíróság elé utalta Rákosi Mátyás és társainak ügyét, a vádhatóság képviselői a letartóztatott negyvenkét vádlott közül tizenháromnak azonnali szabadlábrahelyezését rendelte el. Így Schön József, Schönmann László, Patotás Imre, Sidó Árpád, Erdős Ferenc, Pápa József, Földi Imre, Kiss Ferenc, Mahler Béla, Tóth György, Pirovarcsik Sándor, Zwickli József és Vándor Pál már el is hagy-ták a fogházat.

QUO VADIS

Rendezte: Georg Jacobi a Névtelen ember rendezője

*** Ingatlanforgalom Nagyváradon.** Az elmúlt héten a következő ingatlan vevélek történtek: (Az első név az eladó, a másik a vevő neve) Tarr Sándor és neje, Vasváry József és neje Pál-utca 42-a ház hely 10.000 lei, Kohn Sámuel és neje, Boldizsár Sándor krumpliföld 12.000 lei, Kappa Ödön és birt. társai, Kohn Jenő és Heves Sándor Percecs-utca 16. ház hely 200.000, Vértess Bernát, Nagy Gyula és neje Törökőmör 24000, özv. Róth Gyuláné, Kohn Farkas és neje Béke-utca 4. 180.000, Pintye László és neje, Szovák József és neje Melyárok 25000, Luncan János, Toldi Imre és neje 4000, Luncan János, Erdélyi Vince és neje 4000, Luncan János, Nagy István és neje 8000, Luncan János, özv. Szűcs Józsefné 8000, Dr. Demetrovits Elnőke, Szilágyi Pál tüzes és szénáskert 14.000, Kocsis Sándor és neje, Kiss András és neje szénáskert 14.200, Mirgai Sándor, Leitner Ferenc Nagysóttét 250.000 lei.

*** Előzetes értesítés.** Nagyvárad nyomdász-sága a Gutenberg Dalkörrel karöltve impozáns keretek között, pazar, szórakoztató műsorral, reggelit tartó táncpalotai rendezi meg Szilveszteri mulatságát a Katolikus Kör összes termeiben, amelyre már is felhívjuk a város közönségének szíves figyelmét.

*** Record autobus indul naponta reggel** 7.20 Central Garagéból Cantemir (Beóthy Ödön)-u. 30. Megállóhely Alexandru (Teleki)-utca végén 7.40. Ugyanott ingyenes váróterem a Freiman-féle vendéglőben a gyógykezelés mellett. Adoról vissza d. u. 4 órakor Városi kávéháztól. Fűtéssel, világítással ellátva, Menetidő 3 és fél óra. Kereskedelmi megbízásokat, inkasszókat és ki-sebb csomagok szállítást garanciával vállalunk. Előjegyzéseket elfogad, jegyeket árul-Deutch futáiroda Palace (Pannónia)-kávéház.

*** Halálrasztánk az aradi Kölcsey-Egyesü-**let. Adoról jelentik: A Kölcsey irodalmi egye-sület, Aradnak ez a legújabb, negyven éven át működő kulturális intézményében veszély fenyegeti. Az aradi Kölcsey-Egyesület, mely eddig minden törvényes kellelnek pontosan meg-felelt, az egyesületi törvény előírása szerint jogi személyiségének elismerését kérte az aradi tör-vényszéktől. Senki előtt egy pillanatra sem le-hetett kétséges, hogy az illetékes törvényszék készséggel tesz eleget a kultúrsemponiból ab-

szólut hasznos működését egyesületi kérésének. Annál nagyobb meglepetésként hatott az aradi törvényszék tegnapi tárgyalásának lefolyása és a bíróságnak az a határozata, mely nem ismerte el a Kölcsey-Egyesület jogi személyiségét és ez-zel pusztulása itélte egy régi, virágzó és az or-szág művelődésének áradó kultúregyesületét. A bírói határozat indoklása rövid és kemény volt: az egyesület működését nem tartja a köz-érdekre kívánatosnak. A törvényszéknek ez a határozata természetesen nem lehet az utolsó szó, annál is inkább, mert negyven éven át ki-zárólag az irodalom és művészet föl-virágzásának működött ez az egyesület, soha nem politizált. Az aradi törvényszék ítéletét a Kölcsey-egye-sület vezetősége megfellebbezte a temesvári táb-lához.

*** Halálhíradás.** Lányi Sándor élte 45-ik évé-ben tragikusan elhunyt mézsáros és hentes ipa-ros polgár temetése ma délután 3 órakor meg-vege a varju-utcai gyászházról.

*** A 79-es sorsjegy tulajdonosa nyerte meg** a lovat. Szombat délután tartották meg a húzást a nagy érdeklődéssel kísért lóversenyt. A szerencsés nyertő a 79-es számú sorsjegy tu-lajdonosa. A lovat átvetheti Holban főhad-nagnál a 86-ik gyalogezred kaszárnyájában.

*** Felépült Mózes bácsi, a törvényszék öreg** szolgálója. Vársárhelyi Mózes, a törvényszék öreg szolgálója úgy hozzá tartozik a száznobas nagy palotához, mint Justicia asszony mérleges képe, mint az igazság komor levegője, vagy mint az aktatáskák, mindig szaladó ügyvédek. Talán hat hónapja, hogy a képből kiesett az öreg Mózes bácsi. Valami betegség ágyba döntötte. Hiányzott az öreg... Tegnap azután megint ott ült a 105-ös szobában, ahol a büntető tanács tárgyal... Örö-mel integet, mikor meglatja az újságrokat. Meg-gyógyultam, itt vagyok. Harminc esztendő óta ott ül Mózes bácsi az ajtó mellett. Most visszajött megint, mint az élő múlt, amely mégis csak itt él a jelenben.

*** Elfogták egy vagoniosztogatót** Szilágyi Pál 24 éves magyar katonaszökevény, aki titkos uton jött be az országba, tegnapelőtt éj-szaka egy Z. Z. nevű fiatakorral feljött egy vagon a nagyalomra. A vagonból kivették egy ládát abban a hiszemben, hogy valami ér-tekeket találunk benne. A Nilgesz-telepen feltá-rták a ládát, munkájukban azonban megzavarta a hegyőr és elmenekült. Tegnap az utcán fel-ismerte őket a hegyőr és bekísérte mindkettő-jüket a rendőrségre. Letartóztatták.

QUO VADIS

Filmre írta: Gabrielle D'Annunzio.

• TÖZSDE •

Bukarest, november 30. (Zárlat.) Devi-zák: Páris 853, London 1064, Newyork 219, Ró-ma 888, Zürich 420, Wien 31, Prága 650. Valu-ták: Font 1058, fr. frank 900, svájci 42, lira 908, dinár 390, dollár 220, osztrák 31,5, magyar 31, szakol 648.

Zürich, november 30. (Zárlat.) Berlin 12362, Amsterdam 20870, Newyork 51885, Lon-don 25145, Páris 20175, Milánó 2095, Prága 153750, Budapest 7270, Belgrád 920, Bukarest 920, Bécs 7310.

Budapest, november 30. A budapesti terménytőzsde Buza 355, rozs 247,5, takarmány-árpa 240, sörárpa 330, köles 195, zab 255, új tengeri 187, repce 600, korpa 165.

Perfekt német-magyar
leveledő, mérlegképes hites
könyvelő

több évtizedes nagykereskedelmi gyakor-lattal önálló adminisztrátor állást vállal.

Szíves megkeresések „Önálló II.” jeligére a kiadói hivatalba keretlik.

* Külföld- és belföldre utazók figyel-mebe ajánljuk, hogy hálókocsi- és vasúti-jegy megváltásáról a Hegedüs Hirlapirodá-ban gondoskodjanak. Telefon 458.

Öcska vasat, gép-törödéket, tisztá-réz és horgany-hulladékokat minden mennyiség-ben vásárol az UNIO waggongyár R.-I. Satu-Mare

**Aprohirdetés egy szöve 4 Lei. vas-
tag belvél 3 Lei.
legkisebb hirdetés
10 szöve 40 Lei.**

Levelezés

Oly hölgyek, kik sülyt he-
tveznek arra, hogy arcuk
lökéletesen szép, tiszta, folt-
nélküli legyen, használják
a csodás hatású „Agi”
crémet. Kaphatják mindenütt.
Megyei forrást: APOLLO
drogueria.

Hölgyek, kik még nem ös-
merik, saját anyagi érde-
kükben ismerjék meg Bé-
mer-teren Kertész Re-
klam ruházat, mert divat
szövetek, szelvények, vé-
szon, damaszt, asztal és
ugyemű cikkek a legol-
csóbb bevásárlási forrása.

HÁZASSÁG

Keresztény fiatal özvegy,
kinek berendezett lakása
van, ismeretség hiányában
megismerkedne házasság
céllal komoly józanlelkű
iparosnál. Leveleket „Kel-
lemes otthon” jellegre a
Hegedüs Hirlapírodába kér.
5446

30 éves, i. r. vallású, dis-
tingált eszes barna ur-
hölgy 300.000 lei kész-
pénzzel, kelengével sür-
gösen férjhezmenni óhajt.
Megbízott Vértés, Strada
Cogelniceanu 16.

OKTATÁS

Dinamotekerceselő gyar-
korlati esti tanfolyam meg-
kezdődik Str. Oltuz 7. sz.
alatt. Dec. hó elején. Elő-
adó Balogh Lajos okleve-
les elektrotechnikus.

LAKÁS

Butorozott szobát teljes
ellátással keresünk vasut
közlekedés. Cim a kiadóban.

Butorozott szobák azona-
l el foglaltak. Ertekez-
ni a Metropoli szálloda
portásánál. 5502H

ALKALMAZÁS

Szobaleány ügyes azonnal
felvételt. Sonnenfeld Gusztáv,
Str. Prințul Carol (Szi-
lagyi D.-u.) 6., II. emelet.
5432

Házvezető nő ki perect
167, a falusi háztartás min-
den ágában jártas, szor-
galmas urnő, ilyen minő-
ségben hosszabb ideig mű-
ködött, január 1-re állást
keres. Str. J. C. Brătianu
(Szaniszló-u.) 44. 5500

Főzni tudó, mindenest ke-
resek jó bizonyítványok-
kal. Dr. Franks ügyvéd,
Str. General Berthelot (Sal
Ferenc-u.) 17. 5503H

Megbízható tisztességes
szobaleányt keresek else-
jére. Klein, Str. Delavran-
cea (Ritók Zsigmond-u.) 5.
5504

Tisztességes mindenest
azonnalra felvétel. Reg.
Ferd. 12., III. em. ajtó 21.
5505H

Tanuló leányokat felvesz
a Pelikan-Műl börtélgvár
Strada Regele Ferdinand 20.

Adás-Vétel

Használt női fekete kabát,
egy zsakett öltöny, cipők,
ruhák olcsón eladó. Cim:
Cuza Voda (Szacsavay-utca)
19. sz.

Eladó közeli vidéken mo-
dern ház 4 üzlettel, 3 ven-
dégzobával, kuglizó és
kert, gazdasági udvar, pin-
ce, nagy telek 550.000 lei.
Ertekezni Tománénál, Tace
Ionescu (Körös-utca 21,
9-12-ig, 3-6-ig. 5420

Eladó gyönyörű modern
ház, szép utcán 5 szobás
parcetes és külön épület-
ben 3 szobás lakásokkal.
Tománénál, Tace Ionescu
(Körös-utca 21. 5418

Egyszerű teljes borbély
műhely bereendezés eladó.
Cim Hegedüs Hirlapírodá-
ban, 5447

Gyönyörű új sötétzöld fi-
nom nőikabát szövet
nagyon olcsón eladó. Cim a
kiadóban, 5455

Magánház Olasziban, új
háromszobás elfoglalható
300.000 leiért. Ertekezés
Dr. Váradai ügyvédnél, Par-
cul Traian 12. 5459

Nyulat minden mennyiség-
ben vásárolunk. Str. Bra-
tianu. Telefon 511. 5445

Gyermekkoscsik elegáns
kivitelben Waldmannál. —
5449

Ócska rezet bármilyen
mennyiségben vásárol Flo-
renz mérleggyár Str. Astra
(Gilányi-utca) 6. 5424

Elegáns női ridikülök meg-
érkeztek Waldmannhoz. —
5450

Azonnal kiadó teljesen fel-
szerelt fűszerüzlet szoba-
val lelépés nélkül. Strada
Fluerasului (Tilinkó-u.) 2.
5457

„Rosenthal” porcellánok
érkeztek Waldmannhoz. —
5452

Gyártelepnek helyiség
nagy udvarral vasuti sín
mentén kiadó. Calea Vic-
torie (Kolozsvári-u.) 53. sz.

Telefonkészüléket meg-
vételre keresek. Cim a He-
gedüs Hirlapírodában. —
5508H

Jókai Mór: Egy az Isten
című könyvét magus áron
megveszem. Cim a Hegedüs
Hirlapírodában. 5472H

Szörme újdonságok Leichner szűcsnél, Str. Episc. Clorogariu

Anunț

Se aduce la cunoștință publică, că în
ziua de 20 Decembrie 1925, Regimentul
85 Infanterie va ține licitație publică, pen-
tru aprovizionarea cu carne de vita, vi-
țel, porc și untură pe anul 1926, pentru
nevoile ofițerilor și trupe.

Licitatia se ține conform legii con-
tabilității publice, în cazarma „General Dra-
galina”.

Ofertele sigilate se vor depune până
în ziua de 20 Decembrie 1925, ora 10 a. m.
În oferta se vor specifica prețurile și
garanția.

Comand. Reg. 85 Inf.
Colonel Aricescu.

Uj könyvek a Hegedüs Hirlapíroda kölcsonknyvtárában:

Barbusse: Örök láncok	2976
Bainville: Franciaország története	2989
Beltauer: Ritaszitoit	2978
Bernstein H.: Baccarat	2982
Bonsels: Indiában	2999
Ben Ami: Európától Ázsiáig	2983
Büky György: Humen	2987
Conrad J.: Az árnyákvonal	2981
Curwood: Kazán, a farkaskutya	2980
Dumas: Éva	2991
Király a vérpádon	2994
Foley: Sárka veszedelm	2988
Gárdos M.: Kilenc hónap	2990
Hanstein: Tenochtitlan	3000
Kodolányi: Börtön	2986
Leroux G.: Nátasa titka	2985
Kalka M.: Hangyaboly	2998
Mares: Szenvedély, amely öl	2996
Hugo Viktor: Bug Yargal	2979
H. G. Wells: Időgép, elcsesélt élet	2977
„A szív titkos kamarái	2992
Werner: Otár előtt	2993
Verona: Ivelise	2995
Zobellitz: Kasgari vörös	2997

Pivnița Statului din Dioșig.
No. 356—1925

Felhívás.

A diószegi állami pincészet, amelyet
ujjonnan renováltak és berendeztek, bár-
mely mennyiségű bort elfogad kezelés,
egészséges állapotban megőrzés végett
minimális díj fejében.

A pincészet vezetősége garantálja az
átvett bor mennyiségét — a vis major ki-
vételeivel — a magyar rezsimből maradt
és ma is érvényes szabályzat szerint.

Magas áron megvételre
keresem Gárdonyi Géza
Bor című színművét. —
Drasche Lázár Éva kis ke-
ze, Ferenci Árpád Andre-
jevna Nadja forradalma,
Janson Gusztáv Costa Ne-
gra, Jókai Mór Egy az I-
sten, Aki a szívét a homlo-
kán hordja című könyve-
ket. Cim a Hegedüs Hir-
lapírodába. 193

„Vulcan” kávéfőző, külföldi
gyártmány Waldmannál. —
5453

Gyermekjátékok nagyvá-
lasztékban Waldmannál. —
5451

Ponson du Terrail: A
vadász kutyája. Erdős Re-
née Norina című könyve-
ket megvételre keresem.
Cim a Hegedüs Hirlapíro-
dában. 5471H

Eladó háromszáztizenöt-
ezer leírt Strada Simeon
Bărnău (Damianich-utca
12-ös, kettős frontu ház,
komplett elválasztva, fele-
résben egy 3 szobás elő-
szobás lakrészrel, tágas
udvar, nagy kerttel. Feleli.
5478

Íróasztalok nagy műhely-
be vagy varrodába alkalm-
as, munkasztalok, pul-
dok eladó. Cim a Hege-
düs Hirlapírodában. 5501H

Kiadó üzlet Székelyhidon
a piactéren, 40 év óta
fennálló vendéglő italmé-
rrel. Ertekezhetni Ro-
senfeld Géza, Székelyhid.
5499

Eladó egy városi bunda,
antik íróasztal, zöld plüss
férfi szoba garnitúra, két
festett konyhaszekrény. —
Str. Bulevardul București-
lor (Káptalansor.) 17. 5506

Butorok

gyári áron kaphatók a
legfinomabbtól, a leg-
olcsóbbig

Steiner butorgyárasnál
Avr. Iancu (Kossuth-) u.
volt Faragó börtület.

HOCÍPO ÉS KALOCSNI

talpalását, javítását
tökeletesen készíti:
Rosenfeld
Alexandri (Teleky)-utca 25.

KEPES ELEK

orvosi kötszerész, Sas-passage 20.
Saját készítményei

sérvkihők, hashkihők
gumiharlisnyak, speciális
kötszerek, női és férfi övszerek.

ELADÓ: Kétszobás új magánház 200.000; három-
szobás és ötszobás magánház szép ud-
var és kerttel; nyílciklások modern bérház 1.000.000;
villamos és vasut mellett nagy terület 450.000; 48.000-et
jóvedelmező ház 500.000; mindenütt átadó lakásokkal.
KIADÓ Központban nagy műhely ipárrammal; üzlet-
helyiségek és nagy betonos pince.

Csapó, Strada Sztaroveszky 7.

Uri szabóságom Str. Gen. Mosoiu
(Kerl-utca) 7. sz.
aól ideiglenesen Strada General Berthelot
(Sal Ferenc-utca) 19. szám alá helyeztem.
Herschkovits

KÖNYV

Géphiímzést vá-
és rendes varro-
csón tanító. K-
állandóan kapha-
Str. Plevnei (Tim-

Ugyes varró nő
munkát keres,
ajánlkozik. Cime
Jolán, Str. Dimitri
mir (Boethy Od-

Bizományba
márkás porcellán-
neműket, — sző-
ebéldőszervizeket
müket, disztárgy-
munkákat, könyve-
mekjatekokat stb.
csenyi vására.

iroda, főposta me-
leion 203. Megh-
dekre is megyek.

Harisnyát fejle-
kötők szépen, c-
A. Treb. Laurian
utca 2., szarok.

Hímzőnő, ki mo-
nagyon szépen k-
kál vállál, házho-
Str. Cuza Voda
utca 65.

Társul keresek
izr. nőtlen 48-
rűli férfit szálló-
terem vezetésé-
cimet „Komoly”
kiadóba kérek.

Harisnya fejle-
vállalunk. Fere-

Remél

tudja már, I-

„Palace”.

vizum

DEUTS

a futár

Útveveket

AAAAA

Naponta

liba

zsir, māj, tep-

nagyan és ki

כשר

Hofmann

Oradea-Mare,

Saguna (Kapo-

8. sz. — Cim-

figyeln

AAAAA

ÓRA

ékszerek eladá

szerű javítása

plikáltabl

TISZAY

Alexandri (Tele

júdovos árak.